

Tilinpäätös 2022

Kunnanhallitus 27.3.2023

Kunnanvaltuusto 19.6.2023

vesilahti

Sisällysluettelo

1	Kunnanjohtajan katsaus.....	5
2	Toimintakertomus	6
2.1	Kunnan hallinto.....	6
2.2	Valtakunnallinen talouden kehitys	8
2.3	Kunnan toiminnan ja talouden tarkastelu.....	11
2.3.1	Kunnan väestön ja työllisyyden kehitys	11
2.3.2	Kunnan talous vuonna 2022	13
2.3.3	Olelliset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	21
2.3.4	Kunnan henkilöstö	21
2.3.5	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	22
2.3.6	Ympäristöasiat	23
2.3.7	Muut ei-taloudelliset asiat	24
2.4	Hallituksen selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	24
2.5	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	27
2.5.1	Tuloslaskelma 2022 ja sen tunnusluvut	27
2.5.2	Rahoituslaskelma 2022 ja sen tunnusluvut.....	29
2.5.3	Tase 2022 ja sen tunnusluvut	32
2.6	Kokonaistulot ja -menot 2022	35
2.7	Kuntakonsernin toiminta ja talous	36
2.7.1	Kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt ja arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	36
2.7.2	Konsernituloslaskelma 2022 ja sen tunnusluvut.....	37
2.7.3	Konsernirahoituslaskelma 2022 ja sen tunnusluvut.....	38
2.7.4	Konsernitase 2022 ja sen tunnusluvut.....	40
2.8	Tilikauden tuloksen käsittely	43
3	Kunnan strategian seuranta.....	44
4	Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	45
4.1	Tarkastuslautakunta	45
4.1.1	Tarkastuslautakunta	45
4.2	Kunnanhallitus.....	46
4.2.1	Hallintopalvelut	46
4.2.2	Sosiaali- ja terveystaloudet.....	51

4.3	Tekninen lautakunta	57
4.3.1	Tekniset palvelut.....	57
4.4	Sivistyslautakunta	60
4.4.1	Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	60
4.4.2	Vapaa-ajan palvelut.....	63
4.5	Rakennus- ja ympäristölautakunta	66
4.5.1	Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	66
5	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	69
6	Investointien toteutuminen	72
7	Rahoituslaskelman toteutuminen.....	77
8	Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	78
9	Tilinpäätöslaskelmat	82
9.1	Tuloslaskelma	82
9.2	Rahoituslaskelma.....	83
9.3	Tase	84
9.4	Konsernituloslaskelma	86
9.5	Konsernirahoituslaskelma	87
9.6	Konsernitase.....	88
10	Liitetiedot	92
10.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	92
10.1.1	Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	92
10.1.2	Konsernitiilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	93
10.2	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	93
10.3	Tasetta koskevat liitetiedot.....	98
10.3.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	98
10.3.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	101
10.4	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	104
10.5	Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot	106
11	Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen eriytetty tilinpäätös ja muut eriytetyt laskelmat	108
11.1	Toimintakertomus	108
11.1.1	Hallinto ja organisaatio	109
11.1.2	Olellaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa.....	109
11.1.3	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	110

11.1.4	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä vesi- ja viemärlaitoksen muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	111
11.1.5	Tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä keskeisistä johtopäätöksistä.....	111
11.1.6	Ympäristötekijät.....	111
11.2	Talousarvion toteutuminen	112
11.2.1	Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	112
11.3	Tilinpäätöslaskelmat	115
11.3.1	Vesi- ja viemärlaitoksen tuloslaskelma.....	115
11.3.2	Vesi- ja viemärlaitoksen tase.....	116
11.4	Muut eriytetyt laskelmat	117
12	Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat	119
13	Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja merkinnät.....	121

1 Kunnanjohtajan katsaus

Lähes puolet kunnista, noin 140, ennakoivat taloutensa kääntyvän alijäämäiseksi vuoteen 2025 mennessä. Inflaatio ja korkotaso ovat sittemmin jatkaneet nousuaan, palkkaratkaisut nostavat kuntien kuluja, eivätkä investointitarpeetkaan juuri laske. Vesilahden vuoden 2022 talous toteutui merkittävästi budjetoitua paremmin johtuen pääosin ennakoitua paremmasta verotulojen kertymästä.

Mikäli toimintatuottoja ei saada kasvatettua, on myös Vesilahden kunnan talous haastavassa tilanteessa vuodesta 2024 lähtien. Emme tiedä mitä keinoja seuraava valtion hallitus käyttää koko kansantalouden tervehtymiseksi. Oletettavaa on, että keinot näkyvät myös mm. kuntien valtionosuuksissa. Valtakunnallista on puhe myös kuntien toimintaedellytyksistä tulevaisuudessa, mitkä ne ovat?

Talouden osalta on tärkeää keskittyä seuraaviin teemoihin: **A)** edelleen vuosikatetta tulee saada vahvistettua. Kuntastrategiamme valinnat pohjautuvat siihen, että kunnan halutaan kehittävä ja kasvavan. On tärkeää nähdä mm. investoinnit kasvua tuottavina tekoina ja ymmärtää, että nämä teot eivät paranna kunnan taloutta välittömästi. **B)** Korkomarkkinoilla on tapahtumassa paluu ns. normaalien korkojen pariin. Kunnan pitkäaikaiset lainat ovat hyvin suojattuja, mutta on olennaista hyödyntää onnistuneesti kaikkia rahoituksellisia vaihtoehtoja.

Mitkä ovat keinoja ja toimenpiteitä, joilla liiketoiminnalliset kasvumahdollisuudet voidaan toteuttaa? Edunvalvonnan kannalta nämä seikat olivat olennaisia vuonna 2022 ja ovat sitä myös vuonna 2023: **1)** Vesilahdentien eteläinen osayleiskaavan edistäminen ja **2)** Vaihemaakuntakaavaan lausuminen. Kaavoituksessa tulee korostumaan myös jatkossa yhä enemmän Vesilahden kunnan toimintojen tukeutuminen koko seudun kehitykseen. Kunnan maapoliittinen ohjelma tulisi uudistaa myös tämän johdosta. On elintärkeää, että tätä tietoa voidaan käyttää hyväksi sitten kun koko maakuntakaava uudistetaan seuraavan kerran.

Summattuna näinä aikoina mitataan kunnan päätöksentekokykyä. Toimintaympäristön muutokset ovat nopeita ja niitä on tärkeää huomioida, mutta kuntastrategiasta tulee pitää kiinni. Mikäli kuntastrategian jalkauttamisessa sekä toteuttamisessa talousarvioiden kautta ei onnistuta, on valtuuston syytä istua alas pohtimaan kuntastrategian ajantasaisuutta. Kiitos kaikille kunnan sidosryhmille jälleen yhteistyöstä!

Tuomas
Kunnanjohtaja

2 Toimintakertomus

2.1 Kunnan hallinto

Valtuusto (puoluekanta sulkeissa) 2021-2025

Kunnan ylin päättävä toimielin on kunnanvaltuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Vesilahden kunnanvaltuustossa on 21 jäsentä. Valtuuston toimikausi on alkanut 1.8.2021. Valtuuston puheenjohtaja on Ari Arvela (kesk.), 1. varapuheenjohtaja on Marko Lounasranta (SDP) ja 2. varapuheenjohtaja on Tanja Salo (PS).

Valtuutetut

Ala-Orvola Mikko (Kok.)
Arvela Ari (Kesk.) pj.
Elliot Aura (KD)
Eskola Aapeli (PS)
Graichen Anu (Kok.)
Halme Johanna (Kok.)
Jokiniemi Michaela (Vih.)
Kantola Kristiina (SDP)
Lamminmäki Taina (PS)
Lounasranta Marko (SDP) 1. vpj.
Mäkipää Arto (Kesk.)
Pakarainen Tomi (Kok.)
Penttilä Harri (Kesk.)
Perämaa Ari (PS)
Pietilä Tapani (Kok.)
Pispala Kristiina (Kok.)
Rajala Miia (Kesk.)
Salo Tanja (PS) 2. vpj.
Simula Aino-Riikka (Kesk.)
Suoniemi Susanna (Vih.)
Tapanainen Harri (Kok.)

Kunnanhallitus (puoluekanta sulkeissa) kaudella 2021-2025

Valtuuston valitsema kunnanhallitus vastaa kunnan yleisestä johtamisesta ja kehittämisestä valtuuston hyväksymien tavoitteiden, suunnitelmien ja päätösten mukaisesti.

Puheenjohtaja

Kristiina Pispala (Kok.)

Varapuheenjohtaja

Perämaa Ari (PS)

Jäsenet

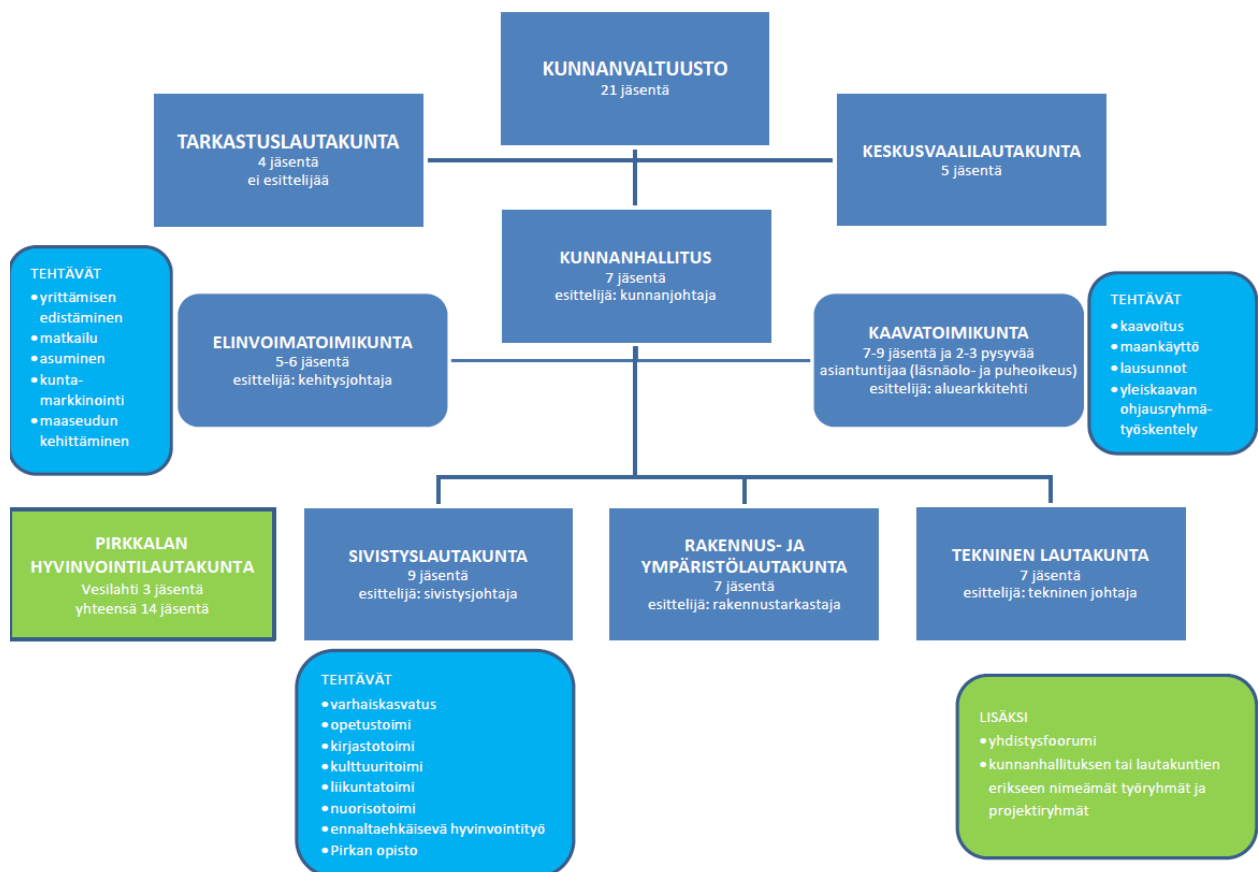
Graichen Anu (Kok.)

Penttilä Harri (Kesk.)

Simula Aino-Riikka (Kesk.)

Suoniemi Susanna (Vihr.)

Tapanainen Harri (Kok.)

Vesilahden kunnan luottamushenkilöorganisaatio

Kunnan tilivelvollisten toimielinten tehtävät, luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden toimivallan jako on esitetty hallintosäännön 4. luvussa.

2.2 Valtakunnallinen talouden kehitys

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen talvi 2022 ¹ arvioiden mukaan tilastotiedot kertovat, että Suomen talous on alkanut supistua vuoden kolmannen neljänneksen aikana. Riski talouden ajautumisesta taantumaan on ilmeinen. Talouden kasvun taittumista on ennustettu keväästä lähtien. Tähän saakka talous ei ole totellut ennustajia ja uutiset ovat yllättäneet kerta toisensa jälkeen. Tilauksia on virrannut ja tuotanto jatkanut kasvuaan. Kuluttajat ovat purkaneet säästöjään ja ostaneet etenkin palveluita. Avoimia työpaikkoja on ollut tarjolla ennätysmäärin ja työllisyys on noussut ennätyslukemiin. Käännöksi oli kuitenkin vain ajan kysymys. Nopea inflaatio on leikannut kotitalouksien ostovoimaa. Korkeiden kassien nousu on nostanut lainanhoitokuluja. Kotitaloudet ovat odottaneet talouteen ankeita aikoja siitä lähtien, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Yritykset ovat odottaneet, että markkinat hiljenevät ja tuotannon kasvu hidastuu merkittävästi. Odotukset ovat käymässä toteen.

Euroopassa kasvun arvioidaan hidastuvan keskimäärin 0 – ½ prosentin haarukkaan vuonna 2023, mikä tarkoittaa, että tuotanto supistuu monissa maissa vuodenvaihteen molemmin puolin. Koska taloutemme kytkeytyy tiiviisti maailmantalouteen, käännöksi on väistämätön myös Suomessa. Euroopassa ja Suomessa käännöksi juurisyy on Venäjän hyökkäyksen kärjistämä pula energiasta ja energian poikkeuksellisen nopea kallistuminen. Se pitkittää ja voimistaa inflaatiota, joka alkoi tuotannon pullonkauloista vuonna 2021. Kun kansalaiset ja yritykset odottavat inflaation pitkittyvän, inflaatiota alkaa ajaa energian hinnan nousun ohella tavaroiden ja palveluiden hintojen ja palkkojen nousu. Kireät työmarkkinat lisäävät hintakierteen riskiä. Toimet energian tarjonnan kasvattamiseksi eivät ehdi tasapainottamaan energiamarkkinaa ja poistamaan hintakierteen riskiä lyhyellä aikavälillä.

Siksi on vaikea nähdä polkua, joka ei johtaisi kasvun hidastumiseen Euroopassa ja Suomessa. Epävarmaa on vain, kuinka mittavaan. Suomalaisen yhteiskunnan todellinen uhka ei kuitenkaan ole talouden ajautuminen hetkeksi taantumaan. Suomalaisen yhteiskunnan todellinen uhka on näköalattomuus ja näivettyminen. Syyt ovat tutut. Niistä kumpuavia huolia ei saisi haudata äkillisempien, mutta silti väliaikaisiksi jäävien huolien alle. Suomen väestö ikääntyy. Hyvinvointipalvelujen kysyntä kasvaa, mutta tekijöiden määrä ei. Osajista on kova pula hyvinvointipalveluissa ja laajasti talouden muillakin sektoreilla. Lisäksi talouden voimavarat liikkuvat pysähtyneemmiltä aloilta kasvaville aloille heikommin kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa ja tuottavuus kasvaa näitä verrokkejamme hitaammin.

Valtiovarainministeriö arvioi, että näistä syistä Suomessa tuotanto ja tulot voivat kasvaa vuosittain 1 – 1½ prosentin vauhtia pidemmällä aikavälillä. Lisäksi on mahdollista, että sopeutuminen koronapandemiasta ja Venäjän hyökkäyksestä aiheutuneisiin muutoksiin taloudessa ja yhteiskunnassa on odotettua kivuliaampaa ja heikentää talouden kasvun edellytyksiä odotettua pidempään. Julkisten hyvinvointipalvelujen kysynnän nopea ja talouden tulonmuodostuskyvyn hidas kasvu ovat ajaneet julkisen talouden rahoituksen krooniseen

---

¹ Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus talvi 2022. [Taloudellinen katsaus, talvi 2022 \(valtioneuvosto.fi\)](https://www.valtioneuvosto.fi)

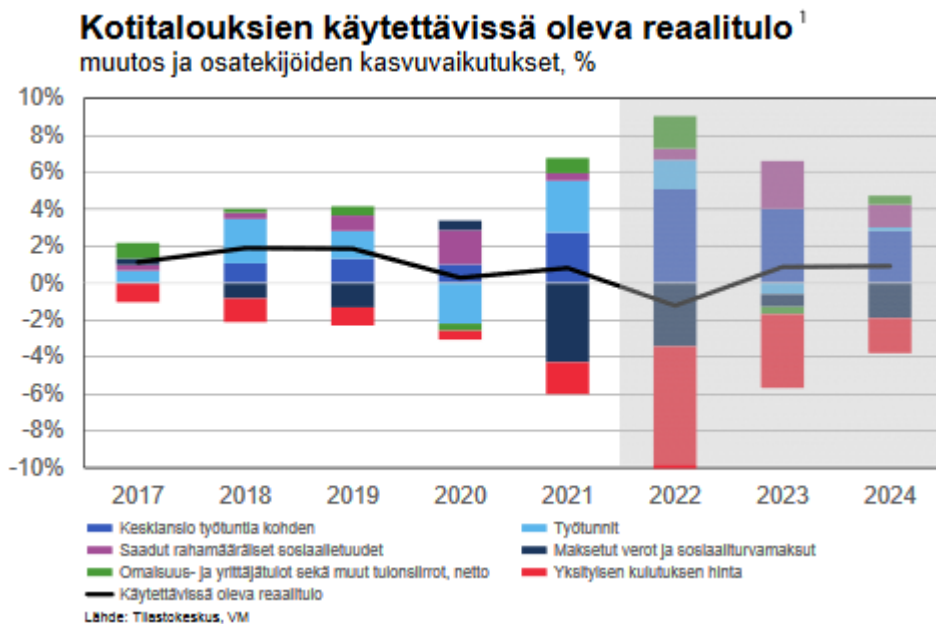
miljardiluokan epätasapainoon, joka ei ole oikeinmassa. Korkojen nousu haastaa julkista taloudenpitoa entisestään. Julkisen talouden rahoituksen epätasapainoa ei ole mahdollista korjata ilman julkisiin menoihin ja tuloihin kohdistuvia suoria ja nopeavaikutteisia toimia. Lisäksi tarvitsemme korkeampaa työllisyyttä ja nopeampaa kasvua – ja nimenomaan tavalla, joka vahvistaa julkisen talouden rahoitusta pitkällä aikavälillä.

Suomen bruttokansantuote (BKT) kääntyi lievään laskuun syksyllä ja heikon talouskehityksen odotetaan jatkuvan talven ajan. Vuonna 2023 BKT supistuu 0,2 prosenttia, kun hintojen nousu heikentää kotitalouksien ostovoimaa ja vähentää kulutusta. Inflaation hidastuminen kääntää kuitenkin reaalitytulot kasvuun jo vuoden 2023 aikana. Suomen talous kasvaakin jälleen vuosina 2024 ja 2025 1,2 ja 1,4 prosenttia. Venäjän hyökkäyssota vaikuttaa taloudessa pidempään, eikä talous palaudu aiemmin ennakoitulle kasvu-uralleen. Ennusteeseen liittyy huomattavan paljon epävarmuutta. On hyvin mahdollista, että sodan uusilla käänteillä on merkittäviä ja nopeasti leviäviä vaikutuksia talouteen. Myös kotitalouksien kulutuskäyttäytymiseen liittyy riskejä hintojen noustessa ennätyksellisen nopeasti.

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen talvi 2022 mukaan työllisyyden toipuminen koronakriisistä oli erittäin nopeaa, työllisyyden kasvu on jatkunut ja työllisyys on reilusti vuoden 2019 tason yläpuolelle. Vuoden 2022 lopulla työllisyys- ja osallistumisaste ovatkin ennätyskorkealla. Myös avoimia työpaikkoja on varsin paljon. Työmarkkinoiden tilanne on siis hyvä, kun kohtaamme heikomman taloustilanteen. Vuoden 2023 aikana työllisten määrä laskee noin 12 000 hengellä ja työttömyysaste nousee 7,0 prosenttiin tämän vuoden 6,8 prosentista. Vuonna 2024 työttömyysaste kääntyy uudelleen laskuun ja laskee 6,7 prosenttiin vuonna 2025. Samoin työllisyysaste laskee hieman vuonna 2023, mutta nousee vuoteen 2025 mennessä 74,4 prosenttiin. Vaikka työllisyys laskee, yritykset tulevat välttämään irtisanomisia. Avoimia työpaikkoja on edelleen paljon ja osaavasta työvoimasta halutaan pitää kiinni. Koronasta toivuttaessa eläkeiän ylittäneiden työllisyys on kasvanut paljon. Hyvä työvoiman kysyntä on saanut osan työntekijöistä viivästyttämään eläkkeelle siirtymistä. Työn kysynnän vaimentuessa eläkkeelle siirtyminen kasvaa.

Nimellispalkkojen nousuvauhti nopeutui vuonna 2022 hienoisesti 2,6 prosenttiin edellisen vuoden 2,4 prosentista. Nopeutuminen oli seurausta sopimuspalkkojen kasvusta, sillä palkkaliikumukset säilyivät ennallaan. Yksityisen sektorin sopimuspalkkojen nousu nopeutui hieman, mutta julkisen sektorin säilyi edellisen vuoden tasolla. Reaalipalkat laskivat runsaat neljä prosenttia, sillä inflaatio ylitti selvästi nimellisansioiden nousuvauhdin. Uusia kaksivuotisia työehtosopimuksia solmittiin yksityisellä ja julkisella sektorilla vuoden 2022 aikana suuri määrä. Solmittujen sopimusten korotukset olivat ensimmäisenä vuotena yleisimmin noin kaksi prosenttia. Siis hieman suurempia kuin edellisenä vuonna. Lisäksi kunta- ja hyvinvointiala sopivat monivuotisesta palkkaohjelmasta, joka korottaa palkkoja noin prosentin vuodessa seuraavan viiden vuoden ajan. Lisäksi kahtena ensimmäisenä sopimusvuotena ala saa vientisektorin sopimat yleiset korotukset. Syksyn 2022 aikana keskeiset vientitoimialat eivät päässeet yksimielisyyteen vuoden 2023 sopimuskorotuksista, joten uusien työehtosopimusten palkkojen korotuksista ei ole tietoa. Valtiovarainministeriön Talvi 2022 ennusteessa oletetaan, että vuoden 2023 sopimuskorotukset ovat koko taloudessa tätä vuotta korkeampia. Oletuksen taustalla on ammattitaitoisen työvoiman vahva kysyntä ja merkittävästi nopeutunut

kuluttajahintojen nousuvauhti. Lisäksi palkkaliukumien oletetaan olevan keskimääräistä suurempaa, yli prosenttiyksikön. Näin nimellisansiot nousisivat vuonna 2023 noin 4 prosenttia.

Kotitalouksien käytettävissä oleva reaalityulo. Lähde VM: Taloudellinen katsaus talvi 2022 s. 40

Paikallishallinnon alijäämän arvioidaan heikkenevän vuonna 2022 0,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Verorahoitusta on kertynyt vuonna 2022 kunnille hyvin siitäkin huolimatta, että yhteisöveron jako-osuuden korotus ja covid-19-tukiin liittyvät valtionosuuslisäykset päättyivät. Paikallishallinnon menot ovat kuitenkin kasvaneet tuloja nopeammin. Kulutusmenojen kasvua ovat ylläpitäneet vuonna 2022 palvelutarpeen kasvun lisäksi hoito- ja palveluvelan purkaminen sekä hallitusohjelman mukaiset kuntien tehtävien laajennukset, joissa kustannukset nousevat vuosittain. Lisämenoja on aiheutunut myös Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ukrainalaisten maahanmuutosta, josta syntyviä kuluja mm. opetuksessa ja kotouttamisessa hallitus on sitoutunut korvaamaan kunnille.

Vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirretään hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntien tulot sekä menot lähes puolittuvat uudistuksen seurauksena. Kuntahallintoon (paikallishallinto pl. hyvinvointialueet) luettavat tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyvyyden alenemisen vuoksi. Kehitysarviossa palvelutarpeen laskua on totuttuun tapaan hieman pehmennetty, sillä pienissä kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat rajalliset ja lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste on ollut viime vuosina kasvussa. Julkisen talouden niukat resurssit kuitenkin haastavat kuntia pohtimaan myös alueellisia ratkaisuja. Kaikkien palveluiden ei tarvitse olla oman kunnan alueella, mutta niiden tulee olla laadukkaita ja saavutettavissa.

Valtiovarainministeriön Kuntaloustalousohjelman syksy 2022 ² mukaan kuntatalouden suuri kuva ei juurikaan muuttunut alkuvuonna julkistetuista tilinpäätösarvotiedoista. Kuntatalous oli vuosikatteen lievästä heikkenemisestä huolimatta kokonaisuudessaan varsin vahva edellisvuoden tapaan. Kuntatalouden vuosikate heikkeni edellisvuodesta reilun 100 milj. euroa yhteensä 4,6 mrd. euroon riittäen kuitenkin kattamaan sekä poistot että nettoinvestoinnit. Vuosikatteen vahvana pysymisen taustalla oli toimintakatteen maltillinen kasvu ja verotulojen voimakas kasvu. Valtionosuudet sen sijaan vähenivät huomattavasti, lähes 10 prosenttia johtuen koronaepidemiaan liittyvien valtiontukien kohdentamisen painopisteen muutoksesta valtionosuuksista valtionavustuksiin. Kuntasektorin koronaan liittyvä tukipaketti oli edellisvuoden tapaan varsin huomattava, kaikkiaan lähes 2,5 mrd. euroa. Vuoden 2020 tukipaketin suuruus oli myös noin 2,5 mrd. euroa. Valtion tukipaketit ovatkin varmistaneet sen, että koronaepidemian aiheuttamat välittömät taloudelliset haittavaikutukset kuntatalouteen ovat tulleet kokonaisuudessaan katetuiksi ja tukipaketit ovat jopa vahvistaneet kuntataloutta vuosina 2020 ja 2021.

2.3 Kunnan toiminnan ja talouden tarkastelu

2.3.1 Kunnan väestön ja työllisyyden kehitys

Kunnan väestömäärä on ollut vuoden 2014 jälkeen laskusuuntainen, mutta kehitys näyttäisi taittuneen vuonna 2020. Vuoden 2022 asukasmäärä on ennakkotieto, joka tarkentuu kevään 2023 aikana.

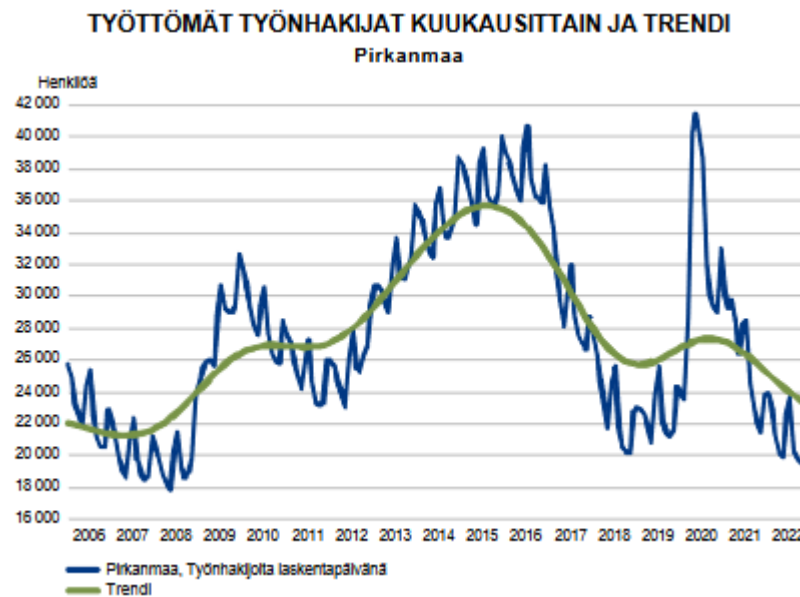
Vuosi	Asukasmäärä	Muutos
2022	4 506	62
2021	4 444	77
2020	4 367	12
2019	4 355	-38
2018	4 393	-67
2017	4 460	-2
2016	4 462	-27
2015	4 489	-3
2014	4 492	19

² Valtiovarainministeriö, Kuntaloustalousohjelma vuodelle 2023, syksy 2022. [Kuntaloustalousohjelma vuodelle 2023, syksy 2022 \(valtioneuvosto.fi\)](#)

2013	4 473	36
2012	4 437	54
2011	4 383	38
2010	4 345	-20

Vesilahden kunnan väestökehitys 2010-2022, Tilastokeskus

Pirkanmaan Työllisyyskatsaus joulukuu 2022 ³ mukaan työttömiä työnhakijoita oli Pirkanmaalla vuoden 2022 joulukuussa 21 814 henkilöä, joka on 2 055 vähemmän kuin vuoden 2021 joulukuussa. Lomautettujen määrä oli 1 765 henkilöä, laskua vuositasolla 388 henkilöä, alenema 18 prosenttia. Uusia avoimia työpaikkoja edelleen merkittävä määrä, 8 231 kappaletta. Alenema vuositasolla 3 048 työpaikkaa. Koko maan osalta luvut olivat seuraavat; työttömien työnhakijoiden määrä oli 260 444 henkilöä, joista lomautettujen osuus 23 582 henkilöä. Työttömien ja lomautettujen määrä laski koko maassa vuositasolla 14 900 henkilöllä, eli 5,4 prosenttia. Pirkanmaan työttömyysaste oli Pohjanmaan 6,6 prosentin, Etelä-Pohjanmaan 7,5 prosentin jälkeen kolmannella sijalla ollen 8,7 prosenttia. Koko maan keskimääräinen työttömyysaste oli 9,9 prosenttia. (Pirkanmaan työllisyyskatsaus joulukuu 2022.)

Pirkanmaan Työllisyyskatsaus joulukuu 2022

Työttömien työnhakijoiden tilanne kunnissa oli edelleen positiivinen. Suurimmat työttömien prosentuaaliset alenemat olivat Juupajoella, Kangasalalla, Kuhmoisilla, Punkalaitumella, Pälkäneellä, Tampereella, Urjalassa, Vesilahdella ja Ylöjärvellä. Kaikissa näissä kunnissa alenema ylitti 10 prosentin vuositasolla. Punkalaitumella ja Urjalalassa ylitettiin 20 prosentin alenema vuositasolla vertailtaessa. Alle 6 prosentin työttömyysaste löytyi kolmen kunnan alueelta. Vesilahden 5,1 prosentin sekä Punkalaitumen ja Ylöjärven 5,7 prosentin työttömyysasteet olivat

³ ELY-keskus, Pirkanmaa Työllisyyskatsaus, joulukuu 2022. [Pirkanmaa Työllisyyskatsaus, joulukuu 2022](#)

alimmat maakunnassa. Lukumääräisesti Tampereella 1 357 henkilön, Kangasalalla 151 henkilön ja Nokialla 123 henkilön alenema vuositason vertailtaessa. Työttömyys kasvoi Mänttä-Vilppulassa, Parkanossa, Ruovedellä sekä Valkeakoskella.

Vesilahdella oli joulukuussa 2022 108 työtöntä, kun vuotta aiemmin työttömiä oli 15 enemmän. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 5,1 prosenttia, kun vuotta aiemmin osuus oli 6,0 prosenttia. Vesilahdella oli joulukuussa 2022 koko Pirkanmaan alin työttömyysaste. Koko Pirkanmaan keskimääräinen työttömyysaste oli 8,7 prosenttia. (Pirkanmaan työllisyyskatsaus joulukuu 2022.)

2.3.2 Kunnan talous vuonna 2022

Käyttötalous

Vesilahden kunnanvaltuusto vahvisti 8.11.2021 §70 talousarvion vuodelle 2022. Talousarvion mukainen tilikauden tulos oli alijäämäinen -993 073 euroa ja poistoeron vähennyksen jälkeinen tilikauden alijäämä -953 973 euroa.

Kunnanvaltuusto hyväksyi vuonna 2022 käyttötalouden määrärahamuutoksia yhdessä kokouksessa:

- 12.12.2022 §57 määrärahamuutokset, jotka kohdistuivat investointiosan investointien määrärahojen vähentämiseen 3 310 000 eurolla, käyttötalousosassa hallintopalvelujen toimialueen tuottojen vähentämiseen 200 000 eurolla sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kulujen vähentämiseen 132 000 eurolla. Samassa kokouksessa hyväksyttiin myös tuloslaskelmaosan 1 165 000 euroa verotuloja lisäävä määrärahamuutos ja 165 000 euroa valtionosuustuottoja lisäävä määrärahamuutos. Lisäksi rahoitusosan pitkäaikaisten lainojen lisäyksen määräksi vahvistettiin 0 euroa.

Talousarviomuutosten jälkeiseksi tilikauden tulokseksi muodostui ylijäämää 268 927 euroa ja poistoeron vähennyksen jälkeiseksi ylijäämäksi 308 027 euroa.

Ulkoiset toimintatuotot

Ulkoiset toimintatuotot toteutuivat 319 000 euroa yli muutetun talousarvion ja 205 000 euroa edellisvuotta suurempina. Myyntituotot ylittyivät 185 000 euroa pääosin vesihuollon liittymismaksujen ylitysten johdosta. Maksutuottojen 92 000 euron ylitystä selittää rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksutuottojen ylitykset. Tuet ja avustukset alittuivat 34 000 euroa, koska erilaisia hanketuottoja saatiin vähemmän kuin oli ollut tiedossa talousarviota laadittaessa. Muut toimintatuotot ylittyivät 76 000 euroa muutettuun talousarvioon nähden pääosin käyttöomaisuuden myyntivoittojen toteutumisesta arvioitua suurempina.

Ulkoiset toimintakulut

Ulkoiset toimintakulut toteutuivat 181 000 euroa yli muutetun talousarvion ja 2 530 000 euroa edellisvuotta suurempina. Ulkoiset toimintakulut alittuivat talousarvioon nähden henkilöstökuluissa, avustuksissa ja muissa toimintakuluissa. Ulkoiset toimintakulut ylittyivät muutettuun talousarvioon nähden palveluiden ostoissa sekä alkuperäiseen talousarvioon nähden aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa.

Henkilöstökulut toteutuivat 227 000 euroa alle talousarvion ja nousivat 689 000 euroa vuoteen 2021 verrattuna. Kahden pandemiavuoden jälkeen sairauspoissaolojen määrä laski lähes vuoden 2019 tasolle. Työnantaja toivoi henkilöstöltään edeltävien vuosien tapaan lomarahojen vaihtoja vapaapäiviksi, jotta kunnassa ei tarvitsisi lomauttaa henkilöstöä. Lomarahoja vaihdettiin vapaiksi odotettua enemmän myös vuoden 2022 aikana, mikä yksinään toi 17 000 euron säästön henkilöstökuluihin. Vuonna 2022 henkilötyövuosien määrä nousi 15 henkilötyövuodella vuoteen 2021 verrattuna.

Vuonna 2022 keskimääräiset kuntatyönantajan henkilösivukulut olivat 24,40 prosenttia, joka vastaa edellisen vuoden tasoa. Palkat ja palkkiot toteutuivat kuitenkin vuoden 2022 aikana 548 000 euroa suurempina vuoteen 2021 verrattuna, jonka vaikutuksesta myös sosiaalivakuutusmaksurasite kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna.

Palvelujen ostot toteutuivat 431 000 euroa yli muutetun talousarvion ja 1 883 000 euroa edellisvuotta suurempina. Talousarvion suurimmat ylitykset toteutuivat asiakaspalvelujen ostoissa 446 000 euroa, vuokratyövoimapalveluissa 99 000 euroa ja kotikuntakorvauksissa 64 000 euroa. Asiakaspalvelujen ostojen suurta ylitystä selittää Pirkkalan yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystalouden toteutuminen arvioitua suurempina, joista suurimmat ylitykset toteutuivat kehitysvammaisten asumispalveluissa 214 000 euroa, ikääntyneiden palvelujen pitkäaikaishoidossa 202 000 euroa ja avosairaanhoidossa 157 000 euroa sekä vastaavasti suurimmat alitukset toteutuivat lasten ja nuorten perhehoidossa 396 000 euroa. Yhteistoiminta-alueen kustannuksista toteutuivat vuoteen 2021 verrattuna suurempina ikääntyneiden ja terveydenhuollon palvelut sekä vastaavasti sosiaalipalvelujen ja hallinnon kustannukset toteutuivat vuoteen 2021 verrattuna alhaisempina. Talousarvion suurimmat alitukset toteutuivat asiantuntijapalveluissa 147 000 euroa, IT-ohjelmisto- ja palveluissa 80 000 euroa sekä muissa yhteistoimintaosuuksissa 46 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat toteutuivat 62 000 euroa yli talousarvion ja 116 000 euroa edellisvuotta suurempina. Talousarvion suurimmat ylitykset toteutuivat pääosin lämmityksessä 94 000 euroa sekä sähkössä ja kaasussa 24 000 euroa, joita selittää Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamat välilliset vaikutukset Euroopan energiahintoihin erityisesti loppuvuoden 2022 aikana.

Avustukset alittivat talousarvion 57 000 euroa ja toteutuivat 96 000 euroa alhaisempina vuoteen 2021 verrattuna. Alituksia selittää pääosin lasten kotihoidon tuen toteutuminen 56 000 euroa alhaisempina talousarvioon nähden. Muut toimintakulut alittivat 29 000 euroa talousarvioon nähden ja toteutuivat 61 000 euroa alhaisempina vuoteen 2021 verrattuna. Talousarvion suurimmat alitukset toteutuivat IT-laite- ja ohjelmistovuokrissa 27 000 euroa sekä rakennusten ja huoneistojen vuokrissa 20 000 euroa.

Kunnan verotulot

Kunnan verotulot toteutuivat 1 150 000 euroa alkuperäistä talousarviota suurempina ja olivat 1 613 000 euroa suuremmat vuoteen 2021 verrattuna. Vuoden 2022 aikana verotulojen kausitilitysten suuruus vaihteli siten, että vuoden matalin verotulojen tilitys oli elokuun 1 449 000

euroa ja korkein marraskuun 2 025 000 euroa. Joulukuussa 2022 verotuloihin tehtiin 1 165 000 euron suuruinen tuottoja lisäävä talousarviomuutos, joka jakautui kunnallisverojen 730 000 euron, yhteisöverojen 320 000 euron ja kiinteistöverojen 115 000 euron tuottojen lisäykseen. Kokonaisuutena verotulot kuitenkin toteutuivat 15 000 euroa muutettua talousarviota alhaisempina. Vuoden 2022 verotulojen kokonaismääräksi muodostui 20,8 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet

Valtionosuuksiin tehtiin joulukuussa 2022 165 000 euron suuruinen tuottoja lisäävä talousarviomuutos. Valtionosuudet toteutuivat lähes muutetun talousarvion mukaisina. Vuoden 2022 valtionosuuksien kokonaismääräksi muodostui 7,9 miljoonaa euroa. Vuonna 2021 valtionosuuksien määrä oli 8,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 valtionosuudet alittivat vuoden 2021 valtionosuuksien määrän 0,1 miljoonalla eurolla.

Korko- ja muut rahoitustuotot

Muut rahoitustuotot toteutuivat 36 000 euroa talousarviota suurempina. Ylitystä selittää pääosin Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n 33 000 euron suuruiset osingot. Korko- ja muut rahoitustuotot toteutuivat 42 000 euroa heikompina vuoteen 2021 verrattuna.

Korko- ja muut rahoituskulut

Korkokulut toteutuivat 15 000 euroa ja muut rahoituskulut 758 000 euroa talousarviota alhaisempina. Korkokulujen alitusta selittää lainojen korkokulujen toteutuminen arvioitua alhaisempina. Muiden rahoituskulujen suurta alitusta selittää johdannaissopimuksesta (koronvaihtosopimus) aiheutuneet korkokulut ja 759 000 euron tuloksen parantava kirjaus, koska koronvaihtosopimukseen sovelletaan KPL 3:3.1 §:n 7 kohdan mukaista erillisarvostusta, joka on perustettava yleiseen varovaisuuden periaatteeseen (KPL 3:3.1 § 4 kohta). Tällöin voimassa olevat sopimukset arvostetaan sopimuskohtaisesti tilinpäätöspäivän arvoon. Koronvaihtosopimuksen tekohetken arvon ja tilinpäätöspäivän arvon välinen negatiivinen erotus kirjataan rahoituskuluksi ja pakolliseksi varaukseksi KPL 3:2.1 §:ssä tarkoitetun oikean ja riittävän kuvan antamiseksi. Varauksen määrää tarkistetaan myöhempinä tilikausina ja muutokset kirjataan kulukirjauksen oikaisuna. Korko- ja muut rahoituskulut toteutuivat 1 562 000 euroa parempina vuoteen 2021 verrattuna.

Poistot

Poistot toteutuivat kokonaisuudessaan 1 357 000 euroa eli 165 000 euroa talousarviota alhaisempina. Poistot toteutuivat myös 126 000 euroa alhaisempina vuoteen 2021 verrattuna. Poistojen alhaiseen toteumaan vaikutti sekä se, että vuosina 2021 ja 2022 ei valmistunut investointeja budjetin mukaisella tasolla ja toisaalta myös se, että osasta vanhemmista rakennuksista poistot loppuivat. Erityisesti Yhtenäiskoulun vanhojen poistojen loppuminen vähensi poistojen osuutta lähes 100 000 eurolla vuositasolla.

Tilikauden tulos ja tilikauden ylijäämä/alijäämä

Tilikauden tulokseksi muodostui 1 362 207,10 euroa ja 40,03 euron suuruisen poistoeron vähennyksen jälkeiseksi tilikauden ylijäämäksi muodostui 1 362 247,13 euroa.

Sisäiset toimintatuotot ja -kulut

Sisäiset toimintatuotot ja -kulut toteutuivat 11 000 euroa talousarviota alhaisempina, jota selittää pääosin sisäisten rakennusten- ja huoneistojen vuokrien toteuminen talousarviota alhaisempina.

Investoinnit

Kunnanvaltuuston 8.11.2021 §70 hyväksymän talousarvio 2022 investointikulujen määrä oli 5 488 200 euroa.

Kunnanvaltuusto hyväksyi vuoden 2022 aikana kaksi kertaa investointeihin liittyviä talousarviomuutoksia:

- 12.9.2022 §38 investointeihin hyväksyttiin 587 950 euron määrärahojen vähennys ja 170 000 euron määrärahojen lisäys, joiden nettovaikutus oli investointien 417 950 euron määrärahojen vähennys
- 12.12.2022 §57 investointeihin hyväksyttiin 3 480 000 euron määrärahojen vähennys ja 170 000 euron määrärahojen lisäys, joiden nettovaikutus oli investointien 3 310 000 euron määrärahojen vähennys

Talousarviomuutosten seurauksena muutetun talousarvion määrä oli 1 760 250 euroa.

Tilinpäätöksen mukaiset investointiosan tulot koostuivat 12 180 euron rahoitusosuudesta ja 50 708 euron muista tuloista, jotka muodostuivat maa-alueiden myynnistä.

Vuonna 2022 investointimenojen toteuma oli 1 750 365 euroa, joka oli muutettuun talousarvioon nähden 99,4 prosenttia. Vuoden 2022 suurimpia investointeja olivat Ämmänhaudanmäen ja Palvelukeskusalueen kunnallistekniikoiden loppuun saattaminen, viemäriverkoston saneeraustyöt, Palvelukeskusalueen tori rakennuksineen sekä sivistyspalveluiden kiinteistökorjaukset. Investointimenot nousivat 950 000 euroa vuoteen 2021 verrattuna.

Rahoitus

Kunnanvaltuuston 8.11.2021 §70 hyväksymä talousarvio 2022 sisälsi 6,0 miljoonan euron suuruisen pitkäaikaisen lisälainanoton.

Vuoden aikana verotulo- ja valtionosuusarviot vaihtelivat poikkeuksellisen paljon, mikä vaikeutti talouden ja rahoitustarpeen arviointia. Kunnanvaltuusto vahvisti 12.12.2022 §57 pitkäaikaisten lainojen lisäyksen määräksi 0 euroa. Käytännössä pitkäaikaisen lainan tarve osoittautui vuoden aikana talousarvion 2022 laadintahetkeen nähden 6,0 miljoonaa alemmaksi. Tähän vaikuttivat loppuvuoden verotulojen toteutuminen syksyn arvioita paremmalla tasolla ja ylipäätään vuoden 2022 positiiviseksi kääntynyt tulos sekä vuoden 2022 investointeja vähentäneet talousarviomuutokset.

Tilinpäätöshetkellä kunnan lainojen määrä oli 10,9 miljoonaa euroa ja asukasta kohti laskettu velkamäärä oli 2 421 euroa/asukas. Vuoden 2021 lopussa kunnan velka per asukas oli 2 749 euroa/asukas.

Kuntaliiton kokoamien tilastotietojen mukaan koko maan vuoden 2021 keskimääräinen lainakanta euroa/asukas vuoden lopussa oli 3 455 euroa/asukas ja Pirkanmaan maakunnassa keskimääräinen lainakanta oli 3 303 euroa/asukas.

Poikkeamat talousarviosta

Kunnassa on kahdeksan valtuustoon nähden sitovaa tehtäväaluetta. Vesilahden kunnan valtuustoon nähden sitova taso on tuottojen ja kulujen erotus eli toimintakate, paitsi vesi- ja viemärlaitoksessa, jossa sitova taso on tilikauden tulos. Tuloarvioihin ja määrärahoihin sisältyy ulkoiset ja sisäiset erät.

Talousarviota heikommin toteutuneet toimintakatteet

- Sosiaali- ja terveystalouden toimintakate toteutui 382 000 euroa muutettua talousarviota suurempana. Ylityksiä selittää Pirkkalan yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveystalouden toteutuminen arvioitua suurempina, joista suurimmat ylitykset toteutuivat kehitysvammaisten asumispalveluissa 214 000 euroa, ikääntyneiden palvelujen pitkäaikaishoidossa 202 000 euroa ja avosairaanhoidossa 157 000 euroa sekä vastaavasti suurimmat alitukset toteutuivat lasten ja nuorten perhehoidossa 396 000 euroa. Yhteistoiminta-alueen kustannuksista toteutuivat vuoteen 2021 verrattuna suurempina ikääntyneiden ja terveydenhuollon palvelut sekä vastaavasti sosiaalipalvelujen ja hallinnon kustannukset toteutuivat vuoteen 2021 verrattuna alhaisempina.

Talousarviota paremmin toteutuneet toimintakatteet

- Tarkastuslautakunnan toimintakate toteutui 2 000 euroa talousarviota alhaisempana. Tehtäväalueen määrärahat ovat matalat ja siten pienet euromääräiset poikkeamat johtavat isoon prosentuaaliseen poikkeamaan. Tarkastuslautakunnan palvelujen ostoihin lukeutuvat toimistopalvelut toteutuivat 7 700 euroa talousarviota alhaisempina.
- Hallintopalvelujen toimintakate toteutui 165 000 euroa muutettua talousarviota alhaisempana, joista suurimmat alitukset toteutuivat henkilöstökuluissa 136 000 euroa ja työmarkkinatuen kuntaosuudessa 28 000 euroa. Henkilöstökulujen suurimmat alitukset toteutuivat työllisyyspalveluissa 58 000 euroa ja talouspalveluissa 30 000 euroa. Vastaavasti vuokratyövoimapalvelut toteutuivat 99 000 euroa talousarviota suurempina, jota selittää pääosin tukipalvelujen vuokratyövoimapalvelujen toteutuminen arvioitua suurempina.
- Opetus- ja varhaiskasvatustalouden toimintakate toteutui 158 000 euroa talousarviota alhaisempana, jota selittää toimintatuotoissa pääosin kunnilta saatujen myyntituottojen sekä hoitopäivämaksujen toteutuminen arvioitua suurempina ja toimintakuluissa vastaavasti henkilöstökulujen toteutuminen 156 000 euroa arvioitua alhaisempina. Lisäksi alituksia on toteutunut myös aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden sekä avustusten ja muiden toimintakulujen tiliryhmissä. Palvelujen ostojen tiliryhmä toteutui 202 000 euroa talousarviota suurempina, joista suurimmat ylitykset toteutuivat asiakaspalvelujen ostot kunnilta 72 000 euroa ja kotikuntakorvauksissa 64 000 euroa.

- Vapaa-ajan palvelujen toimintakate toteutui 10 000 euroa talousarviota alhaisempana, jota selittää pääosin muiden tukien ja avustusten tiliryhmän sekä liikuntapalvelujen muiden liiketoiminnan tuottojen toteutuminen arvioitua suurempina.
- Teknisten palvelujen toimintakate toteutui 19 000 euroa talousarviota alhaisempana, jota selittää pääosin Suomelan hallin myyminen, jonka vaikutuksesta käyttöomaisuuden myyntivoitot toteutuivat arvioitua suurempina. Suurimmat ylitykset toteutuivat lämmityksen sekä sähkön ja kaasun pääkirjatileillä.
- Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun toimintakate toteutui 34 000 euroa talousarviota alhaisempana, jota selittää pääosin rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksutuottojen toteutuminen arvioitua suurempina.

Vesi- ja viemärlaitoksen tilikauden tulokseksi oli budjetoitu -116 000 euron negatiivinen tulos. Tilinpäätöksessä tilikauden tulos toteutui kuitenkin 40 000 euroa positiivisena ja siten 156 000 euroa suurempana talousarvioon nähden. Positiivista tulosta selittää pääosin vesihuollon liittymismaksujen toteutuminen 98 000 euroa arvioitua suurempina.

Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut sekä tilinpäätössiirrot. Näistä eristä verotulot toteutuivat 15 000 euroa ja valtionosuudet 3 000 euroa muutettua talousarviota alhaisempina. Lisäksi rahoitustuotot ja -kulut toteutuivat 809 000 euroa talousarviota alhaisempina, jota selittää pääosin johdannaisopimuksesta (koronvaihtosopimus) aiheutuneet korkokulut ja 759 000 euron tuloksen parantava kirjaus.

Investointiosan sitovien erien suurimmat poikkeamat on käyty läpi tilinpäätöksen kappaleessa 6. Rahoituslaskelman sitovien erien suurimmat poikkeamat on käyty läpi tilinpäätöksen kappaleessa 7.

Talouden tasapainotus

Vesilahdella on käytössä mahdollisuus vaihtaa lomarahat vapaaksi edellyttäen, että se ei aiheuta työyksiköissä sijaisten tarvetta. Myös ostovapaiden ottaminen on mahdollista. Ostovapailta tarkoitetaan menettelyä, jossa palkattomista vapaista saa palkkioksi ylimääräisiä palkallisia päiviä.

Vuonna 2022 lomarahoja vaihtoi vapaaksi 14 henkilöä ja vaihdettuja päiviä oli yhteensä 137 kappaletta. Lomarahojen vaihtojen talousvaikutus oli 16 800 euroa. Ostovapaita käytti 21 henkilöä. Vaihdettuja päiviä oli 135 ja näistä myönnettiin 28 bonuspäivää. Edeltävänä vuonna lomarahoja vaihtoi vapaaksi 11 henkilöä ja vaihdettuja päiviä oli yhteensä 123 kappaletta. Ostovapaita käytti 20 henkilöä. Vaihdettuja päiviä oli 140 ja näistä myönnettiin 28 bonuspäivää. Lomarahojen vaihtajien ja vaihdettujen päivien määrät kasvoivat edelliseen vuoteen nähden. Lomarahojen vaihtamisten taustalla on kevään 2020 koronakriisin alku, jonka myötä työnantaja alkoi rohkaista vapaiden käyttöön talouden tasapainottamiseksi.

Vesilahden kunnalla oli vuonna 2022 päällekkäin kaksi talouden tasapainotusohjelmaa. Vanhemmasta kolmivuotisesta tasapainotusohjelmasta Vesilahden kunnanvaltuusto teki 2.12.2019 §43 talouden tasapainottamiseen liittyviä päätöksiä, joiden mukaiset toimenpiteet ajoittuvat vuosille 2020-2022. Kolmen vuoden yhteenlaskettu talousvaikutus arvioitiin olevan yhteensä 477 000 euroa. Uudemmasta talouden tasapainotusohjelmasta päätettiin Vesilahden

kunnan talousarviossa 2022, jonka mukaan vuonna 2022 kuntaan laaditaan talouden tasapainotusohjelma. Talousarvion 2022 mukaan kunnan talous kääntyy alijäämäiseksi vuodesta 2022 eteenpäin.

Talouden tasapainotusohjelma vuosille 2020-2022, josta vuodelle 2022 ajoittui seuraavat talouden tasapainottamistoimenpiteet:

Vastuualue	Toimenpide	Summa	Toteutuminen
Hallintopalvelut	Matkailutoiminnan lakkauttaminen	15 000	Toteutui
	Ahtialan päiväkodin sulkeminen (siivouspalvelut)	11 500	Toteutui
Tekniset palvelut ja ympäristönsuojelu	Teknisen toimen Narvan toimiston siirto Kirkonkylälle	40 000	Toteutui. Kiinteistön myyntivoitto 30 000 € ja vuosittaisten kulujen poistuminen 10 000 €
Sivistyspalvelut	Perhepäivähoitajan eläköityminen	25 000	Toteutui
	Tuntikehyksen leikkaaminen 2020-2022	13 000	Toteutui
	Aineet ja tarvikkeet sivistys	9 000	Toteutui
	TVT-laitteiden vähentäminen/kulujen karsiminen	5 000	Toteutui
	Koulutuksista leikkaaminen	15 000	Toteutui
	Ahtialan päiväkodin lakkauttaminen	30 000	Toteutui
	Yhteensä	163 500	

Talouden tasapainotusohjelma vuodelle 2022, josta vuodelle 2022 ajoittui seuraavat talouden tasapainottamistoimenpiteet:

Vastuualue	Toimenpide	Summa	Toteutuminen
Hallintopalvelut	Ruokatuotannon osto Voimialta 1.1.2023 alkaen	200 000 €/v	Valtuusto hyväksynyt ruokapalvelusopimuksen Voimian kanssa 12.9.2022. Todelliset säästöt nähdään vuoden 2023 aikana.
	Peltojen myynti		Ei myyty
	Investoinnit		Tarkastellaan TA2023 yhteydessä.
Hallintopalvelut / Elinvoima	Kirkonkylän palvelukeskusalueen korttelin 172 rakentuminen		Elinvoimatoimikunta käsittelee asian vuosien 2022-2023 aikana.
Tekniset palvelut	Lindinkuja 1 vanhan teknisen toimiston myynti	Alustava LKV arvio n. 30 000 €	Arkiston tyhjentäminen kesken. Myynti vuoden 2023 aikana
	Suomelan teollisuushallin myynti	Arvio myyntihinnasta n. 160 000 €	Toteutui. Myyntihinta 160 000 euroa.
	Tuulikallion tonttien myynti		Reimari -kiinteistön myynnistä hallituksen päätös 25.4.2022 § 73. Majakka -kiinteistön osalta odotetaan Ristiveräjän kuntotutkimusta sekä toimintojen siirtämistä Ristiveräjään.
	Ristiveräjän kiinteistö		Kuntotutkimus käynnissä. Kiinteistön käytöstä / käyttäjistä kysely keväällä 2023.
	Rakennusvalvonnan taksojen nosto		Toteutui. Uudet taksat astuivat voimaan 1.2.2023.
	Katuvalojen saneeraus		Toteutui. Investointiosassa varattu määrärahat TA2023 ja TS2024-

			2025 katuvalaistuksen saneeraamiseksi led-valaisimiksi.
Sivistyspalvelut	Sivistyspalveluiden kokonaisuus	Toimintakulut -120 000 € (2022-2024)	Narvan koulussa siirrytään oppilasmäärän vähentyessä asteittain yhdysluokkaopetukseen. Asiakasmäärän kehitys etenkin varhaiskasvatuksessa oli vuoden 2022 aikana arvioitua nopeampaa.

2.3.3 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Vuoden 2022 aikana ei tapahtunut merkittäviä muutoksia kunnan toiminnassa. Suurimmat vuoden 2022 muutokset kohdistuivat päällekkäisten talouden tasapainotusohjelmien toimenpiteisiin. Vanhemman kolmivuotisen ja vuosia 2020-2022 koskevan tasapainotusohjelman olennaisimmat euromääräiset vaikutukset vuonna 2022 olivat teknisen toimen Narvan toimiston siirto Kirkonkylälle ja Ahtialan päiväkodin lakkauttaminen.

Uudemman talouden tasapainotusohjelman, joka koski vain vuotta 2022, olennaisimmat vaikutukset olivat Suomelan teollisuushallin myyminen kiinteistön tiloissa toimivalla yritykselle hintaan 160 000 euroa. Kohteen tontti jäi vuokralle, jonka vuosivuokra on 2 475 euroa vuodessa. Lisäksi kunta myi entisen terveysaseman kiinteistön Narvasta hintaan 30 000 euroa. Narvan koulussa siirrytään oppilasmäärän vähentyessä asteittain yhdysluokkaopetukseen, jonka vaikutusten arvioidaan vähentävän sivistyspalvelujen toimintakuluja 120 000 euroa vuosien 2022-2024 aikana, jos väestökehitys toteutuu ennakoidusti. Tasapainotusohjelman suurin muutos hallintopalvelujen osalta koskee ruokatuotannon ostoa Voimialta 1.1.2023 alkaen. Valtuusto hyväksyi ruokapalvelusopimuksen Voimian kanssa 12.9.2022. Muutoksen arvioidaan vähentävän hallintopalvelujen toimintakuluja 200 000 euroa vuodessa. Todelliset säästöt nähdään kuitenkin vasta vuoden 2023 aikana.

2.3.4 Kunnan henkilöstö

Voimassaolevien palvelussuhteiden määrä vuodenvaihteessa 2022 oli 205 henkilöä. Luku sisältää kaikki kyseisenä ajankohtana virka- ja työsuhteessa kuntaan olleet henkilöt, mukaan lukien työllistetyt ja oppisopimussuhteiset. Voimassaolevien palvelussuhteiden määrä on hieman kasvanut vuoteen 2021 verrattuna.

Vakituisia työntekijöitä oli 160 henkilöä. Henkilöstön keski-ikä oli 45,00 vuotta, joka on pysynyt edellisen vuoden tasolla.

Kunnan henkilöstö	2022	2021	2020	2019	2018
Henkilöstön määrä	205	193	192	192	197
Vakituiset	160	153	161	162	164
Määräaikaiset	45	40	31	30	33
Henkilötyövuodet	213	198	186	197	197
Keski-ikä	45,00	45,00	46,00	46,21	45,29
Sairauspoissaoloprosentti	4,90	5,20	5,79	4,64	5,65
Henkilöstökulut	-9 001 349	-8 312 730	-8 082 902	-8 209 126	-8 006 604

Kunnan henkilöstötiedot

Henkilöstökulut vuonna 2022 olivat 9 001 349 euroa, josta palkat ja palkkiot olivat 7 241 623 euroa ja henkilösivukulut 1 759 726 euroa.

Kunta laatii erillisen henkilöstöraportin, jossa esitetään yksityiskohtaisemmat tiedot henkilöstöön liittyvistä tunnusluvuista.

2.3.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Suomen kuntien tulevaan kehitykseen vaikuttavat olennaisesti muutokset toimintaympäristössä. Poliittinen tilanne Euroopassa on epävakaampi kuin vuosikymmeniin. Pandemian tilanne on hieman parantunut, mutta eroon siitä ei ole päästy ja tiedossa ei ole päästäänkö siitä koskaan eroon. Hoitojonot ovat kasvaneet ja niiden purkaminen vaatii paljon aikaa ja resursseja. Lisäksi helmikuun lopussa 2022 alkanut Ukrainan sota luovat epävarmuutta talouden ennustamiseen sekä tarpeen riskien päivittämiselle. Toimintaympäristöön vaikuttavat edellämainittujen lisäksi mm. mahdolliset kuntiin kohdistuvat taloudelliset toimenpiteet valtion taholta sekä lainsäädännölliset muutokset kuten mitoitusmuutokset, palveluiden piirissä olevien kuntalaisryhmän laajentaminen ja kunnille annettavat lisätehtävät. Valtionosuuksien kehitys vaikuttaa keskeisesti kunnan talouteen. Talouden kokonaiskehitys vaikuttaa merkittävästi työttömyysprosentin ja sitä kautta verotulojen kertymisen kautta.

Vuoden 2022 aikana Vesilahden kunnan talous on jatkanut kehittymistään suotuisasti. Työllisyystilanne on parantunut koko maassa, mutta Vesilahdessa työllisyyden osalta lukema on Pirkanmaan paras. Työllisyysasteen parantuminen on vaikuttanut merkittävästi verotulokertymiin, jotka ovat selkeästi korkeammat kuin talousarviossa ennustettiin. Kunnan

asukasmäärä on kasvanut reilusti ja kasvuvauhti on yksi Pirkanmaan kovimmista. Tämä tuo mukanaan lisääntyviä verotuloja, mutta myös paineita kunnan palvelutuotannolle. Asukasmäärän kasvu on niin voimakasta, että se vaikuttaa myös kunnan palvelutarpeen ennakointiin esim. perusopetuksen osalta.

Korkoriskin hallitsemiseksi kunnalla on koronvaihtosopimus, joka on otettu suojaustarkoituksessa. Suojauksen tavoitteena on suojata kunnan nykyisiä sekä tulevia talousarvioon perustuvien vaihtuvakorkoisten vastuiden korkoriskiä. Alkuperäinen sopimus on tehty toukokuussa 2015. Sen voimassaolo alkoi 13.5.2020 ja päättymispäivä olisi ollut 12.5.2045. Sopimuksen laskennallinen pääoma oli 5,0 miljoonaa euroa. Korkokustannusten alentamiseksi sopimusta on järjestelty marraskuussa 2020 uusiksi siten, että alkuperäinen sopimus on päätetty ennaikaisesti. Sopimuksen tilalle on otettu uusi tehostettu koronvaihtosopimus, jonka voimassaolo alkoi 13.11.2020, päättyy 13.5.2045 ja laskennallinen pääoma on 5,0 miljoonaa euroa. Tehostetun koronvaihtosopimuksen lisäksi on otettu korkolattiasopimus, jonka alkamispäivä oli 13.11.2020 ja päättymispäivä on 13.11.2023. Suojausten tarkoitus on edelleen ollut suojata kunnan nykyistä ja tulevaa vaihtuvakorkoisten vastuiden korkoriskiä. Lisäksi tavoitteena on ollut alentaa kunnalle sopimuksesta aiheutuvia kustannuksia.

Vahinkoriskeihin liittyen kunnan vakuutusturva päivitettiin ja vakuutukset kilpailutettiin keväällä 2020. Uudet vakuutukset astuivat voimaan 2021. Samalla kunta on vakuutettu myös johdon riskien osalta.

2.3.6 Ympäristöasiat

Vesilahden kunnan alueella on runsaasti järviä ja vapaa-ajan asutusta. Vesistöjen laatua tarkkaillaan säännöllisesti vuosittain vesistötarkkailuohjelman mukaisesti. Vesistöihin ei kohdistu pistekuormitusta tai muita merkittäviä yksittäisiä riskejä Vesilahdella, mutta hajakuormitus ja haja-asutuksen jätevedet sekä taajamista tulevat hulevedet aiheuttavat ravinne- ja mikrobikuormitusta vesistöissä. Lisäksi Pyhäjärven säännöstely aiheuttaa haittaa vesistölle erityisesti matalilla järvenlahdilla. Vesilahden kirkonkylän uimarannalla tehdään vuosittain kesällä sinileväseuranta ympäristönsuojelun puolesta.

Vesilahden kunnan alueella on yksi luokiteltu Vakkalan pohjavesialue, joka on luokiteltu yhdyskunnan vedenhankintaan soveltuvaksi pohjavesialueeksi (II-luokka). Luokitus päivitettiin vuonna 2019 Pirkanmaan ELY-keskuksen toimesta. Vakkalan pohjavesialue on pienialainen ja sille sijoittuu ainoastaan vähän haja-asutusta.

Vuonna 2022 ympäristönsuojelun edistämissuunnitelman yhtenä teemana oli ilmastoasiat. Kuntalaisille järjestettiin Seutu-Rane-hankkeen tiimoilta kiinteistöjen energianeuvontatilaisuus kirjastolla 4.5.2022. Luonnon monimuotoisuuden edistäminen oli toinen teemoista. Kuntalaisille pidettiin luontoilta kirjastolla 17.11.2022.

Vesilahden kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvia ympäristölupa- tai rekisteröintivelvollisia toimintoja oli vuonna 2022 Vesilahdella 15 kpl. Ne ovat suurimmaksi osaksi pieniä yrityksiä, joilla on kiviaineksen louhintaa, ampumaratatoimintaa, eläinsuojia, polttonesteiden jakeluasemia sekä jätteen käsittelytoimintaa. Vuonna 2022 kunnan ympäristönsuojelu teki 11 valvontaohjelmaan perustuvaa tarkastusta. Valvontaohjelmaan perustuvien tarkastusten lisäksi tehtiin 10 muuta tarkastusta liittyen lähinnä roskaamistapauksiin. Vesilahden kunnan alueelle ei sijoitu muita suurempia ympäristöriskejä aiheuttavia toimintoja. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen valvomiin kohteisiin lukeutuu Vesilahden kunnasta yksi puuperäisen jätteen käsittelytoiminta.

Toimintojen osalta merkittävimpiä riskejä liittyy polttonesteiden varastointi- ja jakelutoimintaan maaperän pilaantumisriskin muodossa. Yleisesti kunnan valvomien sekä luvanvaraisten ja rekisteröitävien että muiden laitosten ja toimintojen aiheuttama mahdollinen pilaantuminen rajoittuu laitosten ja toimipaikkojen lähiympäristöön. Polttonesteiden jakelutoimintaa lukuun ottamatta toiminnat sijoittuvat pääosin haja-asutusalueelle, jolloin pilaantumiselle herkkiä kohteita ei ole niin paljon kuin asutuksen ollessa taajaa. Toiminnoista muutamat sijoittuvat vesistön läheisyyteen.

2.3.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnanhallituksen tietoon ei ole tullut korruptioon, lahjontaan eikä ihmisoikeuksien rikkomiseen liittyviä asioita.

2.4 Hallituksen selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan on tarkoitus varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Kuntalain mukaan valtuuston tulee hyväksyä perusteet sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kunnan sisäisen valvonnan perusteet päivitettiin ja valtuusto hyväksyi Vesilahden kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 31.8.2020 §40. Samalla kumottiin aiempi valtuuston 25.11.2013 §86 hyväksymä sisäisen valvonnan ohje.

Kunnan hallintosäännön 9. luvun §1:n mukaan kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä mm. hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat sekä vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kunnan toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan. Lisäksi riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan. Kunnanhallitus hyväksyi kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 24.8.2020 §161.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kunnanhallitus ja lautakunnat seuraavat viranhaltijoiden tekemiä päätöksiä. Viranhaltijoiden päätöksiin ei käytetty otto-oikeutta vuonna 2022.

Kunnan hallintosääntöä päivitettiin vuoden 2022 lopussa. Perusteena oli mm. hyvinvointi- ja osallisuusjaoston perustaminen. Muutosten tarve on kuvattu tarkemmin kunnanhallituksen päätökseen 12.12.2022 §61.

Sivistyspalveluissa strateginen johtaminen ja kehittäminen pohjautuvat valtakunnallisiin, seudullisiin sekä kunnan suunnitelmiin, sääntöihin ja ohjeistuksiin. Sivistystoimen suunnitelmia ja ohjeistuksia päivitetään vuosittain tai tarvittaessa. Kehittämissuunnitelmat ovat yleensä 2-3-vuotisia pidemmän aikavälin ohjaavia asiakirjoja. Kouluilla on lisäksi lukuvuosisuunnitelma ja päiväkodeilla toimintasuunnitelma, johon on kuvattu keskeiset toiminnot. Sivistyslautakunta hyväksyy lukuvuosi- ja toimintasuunnitelmat vuosittain. Kunnan strategia, talousarvio, hallintosääntö ja sivistyspalveluiden visio toimivat keskeisinä toimintaa ohjaavina asiakirjoina. Lisäksi varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatussuunnitelma ja kouluissa opetussuunnitelma ohjaavat toimintaa.

Talouden ja varojen käytön valvonta

Vesilahden kunta tilaa Monetra Pirkanmaa Oy:ltä taloushallinnon palveluita sekä taloussuunnittelujärjestelmän. Monetra Pirkanmaa Oy:n järjestelmätoimittaja Visma Public Oy ilmoitti vuonna 2022, että Intime Talouden Suunnittelu -ohjelmiston ("web-talsu") käyttömahdollisuus sekä ylläpito- ja tukipalvelut päättyvät 31.3.2023. Syinä päättämislle ovat vanhentunut teknologia sekä ohjelmiston käytön merkittävä pienentyminen.

Kunnan oli olennaista turvata kirjanpidon, budjetoinnin ja raportoinnin palvelut katkeamattomana. Järjestelmätoimittajan vaihtamisen ei katsottu tämän takia tällä aikataululla olevan tarkoituksenmukaista. Tämän johdosta kunta vaihtaa vuoden 2023 alkupuolella taloussuunnittelujärjestelmää.

Vesilahden kunnan hallintosäännön 7. luvun §2 mukaan toimitukset seuraavat talousarvion toteutumista säännöllisesti. Vesilahden kunnanhallituksen 29.11.2021 §221 hyväksymien vuoden 2022 talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaan talouden toteutumista raportoidaan osavuosiraportointien yhteydessä kolme kertaa vuodessa (tammi-maaliskuu, tammi-kesäkuu, tammi-syyskuu) kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle kunnan kokonaistasolla käyttötalouden ja investointien näkökulmasta. Lisäksi esitetään arvio koko vuoden toteumasta sekä mahdolliset poikkeamat määrärahojen käytössä ja poikkeamien syyt.

Lautakunnille raportoidaan samalta ajanjaksolta lautakunnan alaisten tulosyksiköiden toteuma. Lisäksi koko vuoden seuranta (tammi-joulukuu) tapahtuu tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Vesilahden kunnanhallituksen 28.11.2022 §198 hyväksymien vuoden 2023 talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaan talouden toteutumisen raportointisykliä muutetaan vuodelle 2023, jolloin osavuosiraportointia raportoidaan kaksi kertaa vuodessa (tammi-huhtikuu, tammi-elokuu).

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallintaa on kehitetty ottamalla käyttöön vuonna 2020 Granite-järjestelmä. Graniten avulla sekä kokonaisvaltainen riskienhallinta (toiminnalliset, taloudelliset, tekniset, maine- ja muut riskit) että työsuojelun riskit raportoidaan entistä kattavammin. Kokonaisvaltaista riskienhallintaa on otettu käyttöön syksyllä 2020 ja työsuojelun riskeihin ohjelmaa on käytetty kevästä 2021 lähtien. Ohjelman myötä riskien syiden, niiden todennäköisyyden sekä niistä aiheutuvan haitan kehitystä on ollut mahdollista seurata. Samalla tuli mahdolliseksi myös sähköinen läheltä piti- ja tapaturmailmoittaminen.

Vuoden 2022 aikana toteutui riski johdon vaihtumisen suhteen, kun kunnan hallintojohtaja ja tekninen johtaja vaihtoivat työpaikkaa. Vuoden 2022 aikana myös monet rekrytoinnit eivät onnistuneet. Henkilöstöpolitiikasta huolehtiminen kuuluu kunnanhallituksen tehtäviin. Jatkossa riskien toteutuessa syyt riskien toteutumiseen on syytä selvittää. Läheltä piti- ja tapaturmailmoittamisen osalta kunnan tulee selvittää ilmoittamisen saavutettavuus koko henkilöstölle.

Vuoden 2022 aikana päivitettiin kunnan yleinen valmiussuunnitelma. Suunnitelma on tarkoitus viedä hallituksen päätökselle vuoden 2023 alussa. Suunnitelman käsittelyyn viivettä toi teknisen johtajan poistuminen kunnan palveluksesta.

Vesilahden kunta on yhtenä Tampereen kehyskuntana mukana seudun ICT-yhteistyössä. Kunnan tulee silti jatkossa varmistaa, että tietyt osaamiset mm. tietoturvan ja tietosuojan osalta säilyvät myös omassa organisaatiossa. Myös järjestelmäsalkkuun tai järjestelmävaihdosten suunnitteluun ja toteutukseen on kiinnitettävä aikaisempaa enemmän huomiota. Lisäksi vuoden 2023 kärkihankkeeksi kirjattiin kiinteistöstrategian tekeminen.

Sopimukset

Sopimukset on tallennettu Therefore-järjestelmään. Järjestelmän käytössä on joitakin puutteita. CASE M -järjestelmä pitää sisällään sopimusten hallinnan osuuden, jonka käyttöönottoa selvitetään vuonna 2023. Vanhojen sopimusten osalta tulisi selvittää kunnan vastuiden sekä toisen sopijapuolen vastuiden täyttäminen ja niiden seuranta.

Omaisuuksien hankinnan, luovutusten ja hoidon valvonta

Hallintosäännössä on määritelty ratkaisuvälillä hankintojen ja luovutusten osalta. Kunnan hankinnoissa käytetään pääasiassa Kuntien Hankintapalvelut KuHa Oy:n kilpailuttamia sopimustoimittajia. Näiden lisäksi erityisesti tekniset palvelut ovat toteuttaneet Vesilahden kuntaa koskevia kilpailutuksia. Kilpailuttaminen on hoidettu hankintalain ja Vesilahden kunnan hankintaohjeiden mukaisesti. Kilpailutukset on pääsääntöisesti toteutettu Clouidia-ohjelmistolla.

Kunnan omaisuuden hankintaan varatut investoinnit eivät ole toteutuneet suunnitellusti useana vuotena. Kunnan tulisi selvittää syyt tälle tapahtumalle. Lisäksi tulisi tarkistaa tukeeko maapoliittinen ohjelma kaavoituksen onnistumista ja mitkä kunnan omaisuuden hankinnan periaatteet tulisivat jatkossa olla.

Arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja sisäisen valvonnan kehittäminen

Sisäisen valvonnan toimintamallit tulisi tarkastaa. Toiminnasta tulisi rakentaa systemaattista ja määrittää eri toimijoiden vastuut entistä selkeämmin. Tavoitetasot kunkin kehityskohteen osalta tulisi kuvata tarkemmin. Kuntalain mukaan kunnanhallituksen tulee huolehtia sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Valvonnan tarkastamisen voi aloittaa kuntalain sekä hallintosäännön kirjausten tarkastuksista ja määrittää eri toimijoille selkeät vastuut omalla vastuualueellaan.

2.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitus rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa, miten kunnan rahoitus on riittänyt tilikaudella.

2.5.1 Tuloslaskelma 2022 ja sen tunnusluvut

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettaviin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Tuloslaskelma (ulkoiset, 1000 eur)

	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	3 053	2 847
Toimintakulut	-29 783	-27 253
Toimintakate	-26 730	-24 405
Verotulot	20 809	19 196
Valtionosuudet	7 933	7 974
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	88	130
Korkokulut	-35	-39
Muut rahoituskulut	654	-904
Vuosikate	2 719	1 952
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 357	-1 482
Tilikauden tulos	1 362	470
Tilinpäätössiirrot	0	18
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 362	488

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Toimintakate toteutui 2 325 000 euroa suurempana vuoteen 2021 verrattuna.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Kunnan tilikauden ylijäämä on 1 362 000 euroa.

Tuloslaskelman tunnusluvut

	2022	2021
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	10,2 %	10,4 %
Vuosikate/Poistot, %	200,4 %	131,7 %
Vuosikate, euroa/asukas	603	439
Asukasmäärä	4 506	4 444

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluvun arvoon vaikuttaa kunnan toimintojen organisointi kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta. Erot toimintojen organisoinnissa selittävät kuntakohtaisia tunnusluvun eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalentumiset}$

Tunnuslukua tulkitaan siten, että jos tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen riittävän. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtionosuudet, liittymismaksut ja rahoitusosuudet.

Vuosikate euroa/asukas

Tunnuslukua käytetään yleisesti tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei kuitenkaan voida antaa.

2.5.2 Rahoituslaskelma 2022 ja sen tunnusluvut

Rahoituslaskelmassa esitetään kunnan tilikauden aikaiset rahanlähteet ja niiden käyttö. Rahoituslaskelma kuvaa kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta kunnan rahavaroihin eli sitä, miten kunnan rahavarat muuttuvat toiminnan johdosta tilikauden aikana. Tuloslaskelman ja taseen tavoin rahoituslaskelmassa esitetään ainoastaan kirjanpidon erät, jotka ovat syntyneet liiketapahtumista kunnan ja kuntaan kuulumattomien toimijoiden välillä.

Toiminnan rahavirta, tulorahoitus, kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin. Se kertoo siitä, kuinka paljon varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja rahoituksellisen aseman muutokseen.

Investointien rahavirta kuvaa pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeihin käytetyn ja niiden myynnistä saadun rahan vaikutusta rahavaroihin.

Rahoituksen rahavirta kuvaa niitä rahavirtoja, jotka on tarvittu varsinaisen toiminnan ja investointien rahoittamiseksi sekä rahoitusaseman muuttamiseksi tilikauden aikana.

Rahoituslaskelma (1000 eur)

	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 719	1 952
Tulorahoituksen korjaukset	-1 090	522
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 750	-799
Rahoitusosuudet investointimenoihin	12	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	382	396
Toiminnan ja investointien rahavirta	272	2 071
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 287	-1 287
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 594	-177
Rahoituksen rahavirta	308	-1 463
Rahavarojen muutos	580	608
Rahavarat 31.12.	3 686	3 106
Rahavarat 1.1.	3 106	2 498

Rahoituslaskelman välitulos **toiminnan ja investointien** rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen määrä ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

	2022	2021
Toiminnan ja investointien kertymä 5 vuodelta, t€	3 489	3 882
Investointien tulorahoitus, %	156,4 %	244,2 %
Laskennallinen lainanhoitokate	2,0	1,5
Kassan riittävyys, pv	42	37
Asukasmäärä	4 506	4 444

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä (5) vuodelta

Tunnusluvun avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate

= (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset)

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kassan riittävyys

= 365 pv x rahavarat 31.12./kassasta maksut tilikaudella

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassastamaksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Kassastamaksuina käytetään kuukauden kassastamaksuja ja päiväkertoimena 30 pv.

2.5.3 Tase 2022 ja sen tunnusluvut

Tase (1000 eur)

VASTAAVAA	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	24 652	24 321
Aineettomat hyödykkeet	42	91
Muut pitkävaikutteiset menot	42	91
Aineelliset hyödykkeet	21 764	21 389
Maa- ja vesialueet	4 022	3 871
Rakennukset	11 871	12 536
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 831	4 330
Koneet ja kalusto	8	19
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 032	633
Sijoitukset	2 846	2 841
Osakkeet ja osuudet	2 846	2 841
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	57	58
Muut toimeksiantojen varat	57	58
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 795	5 138
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	269	539
Muut saamiset	269	539
Lyhytaikaiset saamiset	840	1 494
Myyntisaamiset	295	437
Muut saamiset	294	134
Siirtosaamiset	251	924
Rahat ja pankkisaamiset	3 686	3 106
VASTAAVAA YHTEENSÄ	29 505	29 517

VASTATTAVAA	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA	12 807	11 445
Peruspääoma	8 683	8 683
Edell. tilikausien yli-/alijäämä	2 762	2 274
Tilikauden yli-/alijäämä	1 362	488
PAKOLLISET VARAUKSET	33	792
Muut pakolliset varaukset	33	792
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	58	59
Muut toimeksiantojen pääomat	58	59
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen	11 417	12 554
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 773	10 910
Liittymismaksut ja muut velat	1 644	1 644
Lyhytaikainen	5 189	4 667
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 137	1 287
Saadut ennakot	3	0
Ostovelat	2 326	2 217
Liittymismaksut ja muut velat	161	133
Siirtovelat	1 562	1 031
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	29 505	29 517

Taseen tunnusluvut

	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	43,4 %	38,8 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	52,2 %	57,4 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	4 124	2 762
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	915	621
Lainakanta 31.12., 1 000 €	10 910	12 197
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 421	2 745
Lainat ja vastuut 31.12., 1 000 €	12 745	13 932
Lainat ja vastuut 31.12., €/asukas	2 829	3 135
Asukasmäärä	4 506	4 444

Omavaraisuusaste

= $100 \times (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma-saadut ennakot})$
Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta. 50 prosentin tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus

= $100 \times (\text{vieras pääoma-saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$
Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Lainakanta 31.12.

= vieras pääoma - (saadut ennakot+ostovelat+siirtovelat+muut velat)
Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Kunnan lainamäärä nousi tilikauden aikana.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= vieras pääoma - (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat) + vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainasaamiset

= sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

2.6 Kokonaistulot ja -menot 2022

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Tulot	euroa	Menot	euroa
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	3 052 611	Toimintakulut	29 782 998
Verotulot	20 808 803		
Valtionosuudet	7 933 314		
Korkotuotot	0	Korkokulut	35 100
Muut rahoitustuotot	88 157	Muut rahoituskulut	-653 958
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-331 045	Pysyvien vastaavien myyntitappiot	0
Muut pakolliset varaukset	0	Muut pakolliset varaukset	758 851
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	12 180	Investointimenot	1 750 365
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	381 753		

Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 286 666
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Kokonaistulot yhteensä	31 945 772	Kokonaismenot yhteensä	32 960 022
Täsmäytys:			
Kokonaistulot - Kokonaismenot	-1 014 250	=31 945 772 - 32 960 022 =	-1 014 250
Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 014 250	=580 061 - 1 594 311 =	-1 014 250

2.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous

2.7.1 Kuntakonserniin kuuluvat yhteisöt ja arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kunnan osuus kolmesta kuntayhtymästä (Pirkanmaan sairaanhoitopiirin, Pirkanmaan liiton ja Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä). Vuonna 2022 Vesilahden kunnalla ei ole ollut tytäryhtiöitä ja kunnan omistusosuus kuntayhtymistä on suurimmillaankin 1,13 %.

Kunnanhallitus päätti 9.12.2019 §296 esittää kunnanvaltuustolle, että se perustaa kaasuputken rakentamista varten Lempäälän Lämpö Oy:n kanssa yhteisyrityksen 50/50 omistussuhteessa. Yhtiön perustamiseen liittyy myös lainan takaaminen. Kunnanvaltuusto päätti 27.1.2020 § asiasta kunnanhallituksen esityksen mukaisesti. Yhtiön perustaminen ei ole edennyt vuosien 2020-2022 aikana.

2.7.2 Konsernituloslaskelma 2022 ja sen tunnusluvut

Tunnuslukujen kaavat on esitetty edellä kunnan tunnuslukujen yhteydessä.

Konsernituloslaskelma (1000 eur)

	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	10 647	10 938
Toimintakulut	-36 922	-34 590
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	23	15
Toimintakate	-26 252	-23 637
Verotulot	20 809	19 196
Valtionosuudet	7 933	7 974
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	5	1
Muut rahoitustuotot	91	132
Korkokulut	-62	-77
Muut rahoituskulut	624	-920
Vuosikate	3 147	2 669
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 715	-1 821
Tilikauden tulos	1 433	848
Tilikauden verot	-23	-53
Laskennalliset verot	-2	-1
Vähemmistöosuudet	-42	-103
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 366	691

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

	2022	2021
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	28,8 %	31,6 %
Vuosikate/Poistot, %	183,5 %	146,6 %
Vuosikate, euroa/asukas	698	601
Asukasmäärä	4 506	4 444

2.7.3 Konsernirahoituslaskelma 2022 ja sen tunnusluvut

Tunnuslukujen kaavat on esitetty edellä kunnan tunnuslukujen yhteydessä.

Konsernirahoituslaskelma (1000 eur)

	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 147	2 669
Tilikauden verot	-23	-53
Tulorahoituksen korjaukset	-1 164	528
	1 961	3 144
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 320	-1 303
Rahoitusosuudet investointimenoihin	12	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	459	396
	-1 849	-907
Toiminnan ja investointien rahavirta	112	2 237
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainauksen vähennys	1	1

	1	1
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	372	344
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 530	-1 555
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-14	66
	-1 172	-1 145
Oman pääoman muutokset	-30	-66
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-2	-1
Vaihto-omaisuuden muutos	-8	-4
Saamisten muutos	721	-110
Korottomien velkojen muutos	673	-3
	1 383	-118
Rahoituksen rahavirta	182	-1 328
Rahavarojen muutos	294	908
Rahavarat 31.12.	4 421	4 127
Rahavarat 1.1.	4 127	3 219

Konsernirahoituslaskelman tunnusluvut

	2022	2021
Toiminnan ja investointien kertymä 5 vuodelta, t€	2 289	2 473
Investointien tulorahoitus, %	136,4 %	204,8 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,7	1,4
Kassan riittävyys, pv	40	39
Asukasmäärä	4 506	4 444

2.7.4 Konsernitase 2022 ja sen tunnusluvut

Tunnuslukujen kaavat on esitetty edellä kunnan tunnuslukujen yhteydessä.

Konsernitase (1000 eur)

VASTAAVAA	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	28 310	27 902
Aineettomat hyödykkeet	212	368
Aineettomat oikeudet	69	26
Muut pitkävaikutteiset menot	142	311
Ennakkomaksut	1	31
Aineelliset hyödykkeet	26 001	25 557
Maa- ja vesialueet	4 132	3 977
Rakennukset	14 845	15 651
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 996	4 520
Koneet ja kalusto	340	379
Muut aineelliset hyödykkeet	3	3
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 684	1 027
Sijoitukset	2 098	1 978
Osakkuusyhteisöosakkeet	205	69
Muut osakkeet ja osuudet	1 885	1 903
Muut saamiset	7	6
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	100	110
Valtion toimeksiannot	43	53
Muut toimeksiantojen varat	57	58
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 513	7 130
Vaihto-omaisuus	73	94

Aineet ja tarvikkeet	73	94
Saamiset	2 019	2 909
Pitkäaikaiset saamiset	285	547
Lainasaamiset	12	0
Laskennalliset verosaamiset	1	1
Muut saamiset	270	540
Muut siirtosaamiset	4	6
Lyhytaikaiset saamiset	1 733	2 362
Myyntisaamiset	1 004	1 167
Lainasaamiset	2	1
Muut saamiset	402	208
Siirtosaamiset	325	987
Rahoitusarvopaperit	27	9
Joukkovelkakirjasaamiset	7	9
Muut arvopaperit	20	0
Rahat ja pankkisaamiset	4 394	4 118
VASTAAVAA YHTEENSÄ	34 924	35 143

VASTATTAVAA	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA	13 261	11 894
Peruspääoma	8 683	8 683
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	2	2
Arvonkorotusrahasto	2	2
Muut omat rahastot	2	2
Edell. tilikausien yli-/alijäämä	3 205	2 515
Tilikauden yli-/alijäämä	1 366	691
VÄHEMMISTÖOSUUDET	96	228

PAKOLLISET VARAUKSET	215	991
Muut pakolliset varaukset	215	991
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	115	127
Lahjoitusrahastojen pääomat	15	16
Muut toimeksiantojen pääomat	100	111
VIERAS PÄÄOMA	21 238	21 903
Pitkäaikainen	14 509	15 539
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 717	12 707
Lainat julkisyhteisöiltä	1	1
Lainat muilta luotonantajilta	1 141	1 172
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 649	1 657
Laskennalliset verovelat	1	1
Lyhytaikainen	6 729	6 364
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 320	1 459
Lainat julkisyhteisöiltä	1	1
Lainat muilta luotonantajilta	64	79
Saadut ennakot	3	2
Ostovelat	2 700	2 660
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	262	238
Siirtovelat	2 361	1 909
Laskennalliset verovelat	18	18
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	34 924	35 143

Konsernitaseen tunnusluvut

	2022	2021
Konsernin omavaraisuusaste, %	38,2 %	34,6 %
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	53,9 %	57,5 %
Konsernin kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	4 572	3 205
Konsernin kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 015	721
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	14 244	15 420
Konsernin lainakanta 31.12., €/asukas	3 161	3 470
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0
Konsernin lainat ja vastuut 31.12., 1 000 €	17 103	18 341
Konsernin lainat ja vastuut 31.12., €/asukas	3 796	4 127
Asukasmäärä	4 506	4 444

2.8 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain §115:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kunnanhallitus esittää valtuustolle tilikauden tuloksen, 1 362 207,10 euroa, käsittelyksi seuraavaa:

1. Tuloutetaan tehtyjä poistoeroja 40,03 euroa
2. Tilikauden ylijäämä 1 362 247,13 euroa siirretään tilikauden yli-/alijäämätilille.

3 Kunnan strategian seuranta

Vesilahden kunnanvaltuusto hyväksyi Vesilahden kuntastrategian 2030 2.12.2019 §47.

Strategia oli voimassa vielä vuoden 2022 ja strategisista tavoitteista johdetut käytännön toimenpiteet ja niiden toteutuminen on esitetty tehtäväalueiden tekstikohdissa.

Kunnanvaltuusto päätti 23.5.2022 §24 uudesta kuntastrategiasta. Tämä strategia on voimassa 1.1.2023 alkaen vuoden 2025 loppuun saakka. Samalla valtuusto päätti valtuustotason strategian seurannan mittareista. Lisäksi toteutumista arvioidaan edelleen tehtäväalueittain toiminnallisten tavoitteiden raportoinnin yhteydessä. Vuoden 2023 aikana vahvistetaan myös kunnan toimielimien vastuuta strategisten tavoitteiden valvonnassa.

4 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

4.1 Tarkastuslautakunta

4.1.1 Tarkastuslautakunta

	TP 2021	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-6 822	-15 500	0	-15 500	-13 522
Toimintakate	-6 822	-15 500	0	-15 500	-13 522

Vastuhenkilö: -

Toimintaympäristö:

Kunnan hallinnon ja talouden arvioinnista ja tarkastuksesta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain §121:n mukaan arvioida, ovatko kunnan talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu myös kunnan toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on myös valvoa kuntalain §84:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Kehittämiskohteet ja toiminnalliset tavoitteet 2022:

Tarkastuslautakunta on kuullut säännöllisesti viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä. Painopistealueena tarkastuksessa oli luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden yhteistyö. Seudulliseen toimintaan osallistutaan mm. puheenjohtajakokousten ja yhteisten koulutustapahtumien muodossa. Tarkastuslautakunta seuraa aktiivisesti kuntien arvioinnin ja tarkastuslautakuntien työskentelyn kehittymistä mm. koulutusten kautta.

4.2 Kunnanhallitus

4.2.1 Hallintopalvelut

	TP 2021	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022
Toimintatuotot	1 916 653	2 413 248	-200 000	2 213 248	2 250 634
Toimintakulut	-3 842 511	-4 184 117	0	-4 184 117	-4 056 701
Toimintakate	-1 925 859	-1 770 869	-200 000	-1 970 869	-1 806 067

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Toimintaympäristö:

Hallintopalvelut muodostuu seuraavista tehtäväalueista: demokratia (vaalit), strateginen johto, yleishallinto, talouspalvelut, tukipalvelut, elinkeino- ja maaseutupalvelut ja kaavoitus.

Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä.

Strategisessa johdossa valtuusto on kunnan ylin päättävä elin, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta. Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Yleishallintoon kuuluvat kunnan hallinto- ja henkilöstöpalvelut, työllisyyspalvelut ja liikennepalvelut. Hallintopalvelut vastaavat kunnan asiakaspalvelusta, tietohallinnosta ja hallintotehtävistä kuten asianhallinnan ja asiakirjahallinnon kokonaisuudesta. Henkilöstöpalvelut koordinoivat ja kehittävät henkilöstöasioita esimiestyön tukena. Työllisyyspalvelut vastaa kuntouttavasta työtoiminnasta ja liikennepalvelut kunnan joukko- ja palveluliikenteestä. Tukipalvelut tuottavat ruoka-, siivous- ja kuljetuspalvelut kunnan eri hallinnonaloille, henkilöstölle ja muille asiakkaille. Vuoden 2023 alussa työllisyyspalveluista vastaa Lempäälän kunta ja tukipalvelut siirtyvät teknisen palvelualueen alaisuuteen.

Elinkeinopalvelut edistävät paikallista elinvoimaa, vastaavat kunnan markkinoinnista ja panostavat kunnan kehittämiseen. Tavoitteena on uusien yritysten ja asukkaiden hankkiminen kuntaan sekä olemassa olevien yritysten vahvistaminen ja uudistaminen. Markkinoinnin lähtökohtana on parantaa Vesilahden tunnettavuutta ja ylläpitää kunnan pitovoimaa niin yritysten kuin asukkaiden osalta. Vesilahden maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät hoidetaan Lempäälässä.

Kaavoitus vastaa kunnan kaavoitukseen ja maankäyttöön liittyvistä asioista.

Kehittämiskohteet 2022:

Strateginen johto

Strategisen johdon tavoitteena on jatkaa koko kunnan operatiivisen johtamisjärjestelmän uudistamista. Valtuusto päätti vuonna 2022 uudesta kuntastrategiasta. Vuoden 2023 alusta on tarkoitus vahvistaa myös toimielimien seuranta strategian toteuttamisen osalta. Tällöin toimielimet alkavat seurata kokouksissa strategiasta ja talousarviosta juonnettuja kärkihankkeita systemaattisemmin.

Yleishallinto

Yleishallinnossa jatketaan palveluprosessien kuvaamista sekä kehittämistä. Tavoitteena on ajanmukaisten ja tehokkaiden työvälineiden mahdollistaminen koko kuntaorganisaatiolle. Asianhallintajärjestelmän käyttöönottoa laajennetaan valtakunnallisen HAKA-hankkeen puitteissa koskemaan myös kaavoitusta.

Palveluprosessien kuvaaminen toteutui osittain mm. ICT järjestelmien, viestinnän ja tietoturvan osalta. HAKA-hanke toteutui ja sen malleja on otettu käyttöön mm. kunnan hankeviestinnässä.

Talousoalvelut

Talousopalveluissa jatketaan organisaation taloustietämyksen laajentamista ja ylläpitoa. Lisäksi jatketaan talousohallinnon menettelyiden kehittämistä. Talousopalveluiden isoin tavoite on talousraportoinnin kehittäminen vuoden 2022 aikana ja Monetra yhteistyön parantaminen. Tavoite toteutui osittain. Talousraportoinnin kehittämistyötä jatketaan myös vuoden 2023 aikana. Monetran yhteistyö on saatu toimimaan mallikkaasti. Talousraportoinnin ja tiedolla johtamisen tueksi valittiin Kuntamaisema, jota kehitettiin vuoden 2022 aikana ja kehittämistyötä jatketaan myös vuonna 2023. Kuntamaisema otetaan käyttöön vuoden 2023 aikana, jolloin talousraportointia ja tiedolla johtamista saadaan jalkautettua henkilöstölle asti.

Tukipalvelut

Tukipalveluiden tavoitteena on ylläpitää jatkossakin laadukas, asiakaslähtöinen ja kustannustehokas palvelu, joka tukee kuntaa kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Toteutui.

Elinkeino- ja maaseutupalvelut

Elinkeino- ja maaseutupalveluiden tavoitteena on yrittämisen edellytyksien parantaminen sekä kehittäminen. Lisäksi tavoitteena on markkinoinnin ja viestinnän laadun parantaminen ja toimintamallien luomien sekä seutuyhteistyöhön osallistuminen.

Kaavoitus

Kaavoituksen tärkeimpiä toimia ovat:

- Varmistaa riittävä ja laadukas (asiakaslähtöisesti mitattuna) tonttivaranto lähivuosille
- Aloittaa Kirkonkylän yleiskaavan päivitystyö
  - Työssä tulee ottaa huomioon aikaisempaa tarkemmin alueiden laatutekijät, kuten esim. kestävä siirtymän ratkaisut, omavaraisuus, kierrätys, tuleva palvelutarve, uudet älykkäät ratkaisut, uudet kumppanuusmallit, kuntataloudellisuus (kaavatalous), turvallisuus
- Luoda kaavoitusohjelma kaavoituksen ja alueiden rakentamisen sekä kustannustehokkuuden laskemisen tueksi

Riittävää asuin- ja pientalotonttivarantoa ei olla vielä varmistettu.

Vesilahdentien Eteläinen osayleiskaavatyö on käynnistetty ja vuoden 2022 lopuksi luonnos asetettiin nähtäville. Työtä on viety eteenpäin kunnanhallituksen asettamien tavoitteiden mukaisesti. Kaavatalouden laskennan kehittäminen toteutui osittain.

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2022	Arviointikriteeri (mittari)	TP 2022
Et ole yksin	Kunta tarjoaa laadukkaan asiakaskokemuksen	Asukaskysely Henkilöstökoulutuksen kohdentaminen: LEAN, asiakaspalvelukoulutus	Asukaskysely tehtiin 3/2022. Kyselyn tietoja käytettiin hyväksi uuden kuntastrategian laatimisessa. Ei toteutunut.
Et ole yksin	Henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen	Henkilöstötyytyväisyys > 3 (henkilöstötyytyväisyysmittaus) Sairauspoissaolo% < 5% Henkilöstö, joilla ei sairauspoissaoloja lainkaan > 40% henkilöstöstä	Raportoidaan henkilöstötilinpäätöksessä. Raportoidaan henkilöstötilinpäätöksessä. Raportoidaan henkilöstötilinpäätöksessä.
Kunnasta löytyy edellytykset nykyaikaiseen yrittämiseen	Maatalouden ja yrittämisen yhdistyminen bio- ja kiertotalouteen	Bio- ja kiertotalouden toimijakentän kuvaus, resurssivirtojen ja potentiaalain kartoitus Ekosysteemikonseptin luonti Ekosysteemikonseptin rahoitushaku pilotin käynnistämiseen	Paikallinen toimijakentän kuvaus on tehty sisältäen resurssivirtojen analysoinnin. Konsepti luotu osana bio- ja kiertotaloushanketta. Konseptia hyödynnetään Vesilahdentien eteläisen OYK suunnittelussa. Rahoitushaku aktivoidaan OYK kaavoituksen edetessä.
4500 asukasta vuonna 2024	Maankäytön strategisen kehityskuvan toteuttaminen	Kirkonkylän alueen yleiskaavan päivitystyön aloittaminen	OYK luonnos asetettiin nähtäville vuoden 2022 lopussa.

		Kaavoitusohjelman luonti	Toteutumatta, yhdistetään maapoliittisen ohjelman luontiin.
		Aluekonseptien luonti	Toteutettiin Sitowisen kanssa vuonna 2022.
4500 asukasta vuonna 2024	Taloudellisen tasapainon saavuttaminen	Talouden raportoinnin kehittäminen	Kuntamaisema-ohjelman käyttöönotto meneillään
		Talouden ennustettavuuden kehittäminen	Toteutunut
		+/- 0-tason määrittäminen taloudellisesta näkökulmasta	Toteutunut
		Taloudellisen tasapaino-ohjelman laatiminen kuntalain § 110 mukaisena	Tasapaino-ohjelma laadittu
Pirkanmaan Rovaniemi	Kuntakuvan luominen	Kunnan visuaalisen ilmeen uudistaminen	Kunnan visuaalinen ilme päivitetty ja otettu käyttöön Q1/2022.
		Strategian visuaalisen ilmeen päivittäminen	Strategian visuaalinen ilme päivitetty Q1/2022.
		Verkkosivujen uudistaminen	Verkkosivujen uudistaminen aloitettu, valmistuminen Q2/2023.

Informatiiviset tunnusluvut:

Strateginen johto

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Vuosikate	1 952 376	528 463	2 718 744
Lainakanta	12 196 668	Ei ilmoitettu talousarviossa	10 910 002
Henkilöstön määrä / koko kunta	192	197	205

Henkilötyö-vuodet HTV2 / koko koko kunta	175	187	189
Aktiiviset yritykset, Vesilahti	377	405	511
Maanhankinta, ha	-	-	1,9
Kunnan asuintonttien luovutus (AP, AR, AK ja AL), kpl	8	20	17
Kunnan yritystonttien luovutus, kpl	0	2	2

Hallintopalvelut, tukipalvelut, elinkeino- ja maaseutupalvelut, kaavoitus

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Joukkoliikenteen matkustajamäärä	227 277	34 000	33 565
Työttömyys %	8,0 % 12/2021	6,0%	4,9%
vesilahti.fi istunnot	152 154	161 700	140 758
Tuotettujen aterioiden määrä	301 646	Ei ilmoitettu talousarviossa	333 046
Aterian keskimääräinen hinta	2,68	Ei ilmoitettu talousarviossa	2,97
Siivouspalveluiden keskimääräinen hinta (e/m ²)	27	Ei ilmoitettu talousarviossa	25,96
Tukea hakeneet maatilat	145	145	142
Myönnetty tukieurot, maatilat	3 130 000	3 200 000	3 450 000
Käytössä oleva viljelysmaa (ha) (tukia myönnetty)	5 327	5 330	5 473

Henkilöstö:

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Hallintopalvelut			
Vakituiset		33,73	34,73
Määräaikaiset		0	1

4.2.2 Sosiaali- ja terveystoimen palvelut

	TP 2021	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022
Toimintatuotot	21 430	0	0	0	9 342
Toimintakulut	-13 702 192	-15 076 737	132 000	-14 944 737	-15 336 013
Toimintakate	-13 680 762	-15 076 737	132 000	-14 944 737	-15 326 671

Sosiaalipalvelut

Vastuhenkilö: Vs. sosiaalityön johtaja Sari Mellin

Tehtävä:

Sosiaalipalvelujen tulosalue vastaa lapsiperheiden, aikuisten, vammaisten ja maahanmuuttajien sosiaalipalveluista Pirkkalan yhteistoiminta-alueella. Keskeisimmät toimintaa ohjaavat lait ovat sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki, vammaispalvelulaki ja kehitysvammahuoltolaki.

Toimintaympäristö ja kehittämistoimenpiteet 2022:

Lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoitusta koskeva lakimuutos (max. 35 asiakasta työntekijää kohden vuonna 2022–2023), tuli voimaan 1.1.2022. Henkilöstömitoituksen noudattaminen osoittautui haasteelliseksi sosiaalityöntekijöiden rekrytointivaikeuksien vuoksi. Tilannetta parannettiin sisäisillä työjärjestelyillä ja ostopalveluita hyödyntämällä. Toukokuusta 2022 alkaen virka-aikainen sosiaalipäivystys siirtyi Tampereen kriisi- ja sosiaalipäivystyksen hoidettavaksi. Muutos osaltaan helpotti lapsiperheiden palvelujen työtilannetta, ja antoi tilaa suunnitelmalliselle sosiaalityölle.

Kevään 2022 aikana lapsiperhepalveluihin perustettiin palvelutarpeen arviointitiimi, joka mahdollisti aiempaa nopeamman avun ja tuen tarjoamisen perheille. Näin toimimalla asiakkaille pyrittiin kohdentamaan tarvittava moniammatillinen viranomaisyhteistyö sekä tarvittavat palvelut heti asiakkuuden alkuvaiheessa. Lasten ja perheiden palveluissa painotettiin edelleen systeemistä työskentelyä sekä lastensuojelu- että sosiaalihuoltolain piiriin kuuluvien asiakkaiden kanssa.

Työikäisten palveluissa ei rekrytointivaikeuksien vuoksi pystytty aloittamaan sosiaalisen kuntoutuksen ryhmätoimintaa. Jalkautuvaa sosiaalityötä käynnistettiin alkuvuonna, mutta työtilanteen hankaloituessa toimintaa ei voitu jatkaa pidempään. Aikuissosiaalityön palveluissa tuettiin työikäisten kuntalaisten elämänhallintaa ja itsenäistä suoriutumista moninaisissa elämäntilanteissa, kuten taloudellisissa haasteissa, mielenterveyteen, syrjäytymisen ehkäisemiseen ja päihteiden liiakäyttöön liittyvissä tilanteissa. Yhteisvastaanottotoimintaa käynnistettiin päihdesairaanhoidajan sekä sosiaalityöntekijöiden kanssa ja lääkäreiden yhteistyöklinaa pidettiin säännöllisesti. Systeemisen aikuissosiaalityön mallia kehitettiin myös aikuisten sosiaalityössä.

Pirkanmaan omaishoidon tuen yksikkö aloitti toimintansa 1.1.2022 osana Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskusta. Vammaispalvelun apuvälineiden ja asunnon muutostöiden käytännön toteutus siirtyi 1.1.2022 Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin maakunnalliseen apuvälinekeskukseen.

Sosiaalipalvelut osallistuivat hyvinvointialueen toiminnan valmisteluun sitä tukevien PirSote -hankkeiden kautta. Keskeisiä teemoja hanketyössä olivat monialaisen yhteistyön lisääminen ja perhekeskustoimintamallin kehittäminen osaksi sote-keskuspalveluja.

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Vakanssit Vesilahdella	4	4	4
Informatiiviset tunnusluvut, Vesilahti	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Taloudellisuus			
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja tukitoimien menot, €/asukas	82	78	87
Lastensuojelun sijaishuollon ja avohuollon sijoitusten menot, €/alle 18- vuotiaat	1 026	1 112	1 052
Toiminnalliset tunnusluvut			
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelua saavat 31.12.	38	54	41
Lapsia lastensuojelun sosiaalityön asiakkaina 31.12.	47	55	48
Lapsia sosiaalihuollon asiakkaina 31.12.	32	45	44
Pisin jonotusaika perheneuvolaan, kk (ei kiireelliset asiat)	5	3	5
Perhetyötä ja kotipalvelua saaneiden perheiden lukumäärä	15	20	18

Ikääntyneiden palvelut

Vastuuhenkilö: Vanhustyön johtaja Tuula Jutila

Tehtävä:

Ikääntyneiden palvelujen tulosalue vastaa ikääntyneille tarkoitetuista varhaisista palveluista, kotihoidosta, sen tukipalveluista sekä asumis- ja hoivapalveluista Pirkkalan yhteistoiminta-alueella. Tavoitteena on edistää ikääntyneiden hyvinvointia, toimintakykyä, turvallisuutta sekä parantaa palvelujen laatua ja vaikuttavuutta. Keskeisimmät toimintaa ohjaavat lait ovat vanhuspalvelulaki, sosiaalihuoltolaki, omaishoitolaki ja perhehoitolaki.

Toimintaympäristö ja kehittämistoimenpiteet 2022:

Asumis- ja hoivapalveluiden henkilöstömitoituksen (0,6) nousu 1.1.2022 alkaen toteutettiin lisäämällä kolme (3) hoiva-avustajan vakanssia. Kaksi vakanssia saatiin täytettyä vakinaisesti ja yksi sijaisjärjestelyin. Hoitotyön työvoiman saatavuuden heikentymisen vuoksi otettiin käyttöön korotettu hälytyskorvaus ja vuoronvaihtokorvaus sekä rekrytointilisä.

Hyvinvointialueen valmisteluun kiinteästi liittyvien hankkeiden (PirSOTE, PirKATI ja PirKOTI) tavoitteiden mukaiseen kehittämiseen osallistuttiin aktiivisesti. PirKATI - hankkeen myötä kotihoidossa vakiintui kuvapuhelimen kautta toteutettava palvelu ja syksyn 2022 aikana otettiin käyttöön lääkeautomaattipalvelu. Teknologisten ratkaisuiden avulla saatiin kohdennettua fyysiset ja oikea-aikaiset kotikäynnit asiakaslähtöisesti.

Omaishoitajille järjestettiin neuvonta- ja ohjaustilaisuudet Pirkkalassa ja Vesilahdella. Pirkanmaan omaishoidon tuen yksikkö aloitti toimintansa 1.1.2022 osana Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskusta.

Ikääntyvien kuntalaisten asumisen kehittämiseen Ikäohjelman (2021–2025) mukaisten tavoitteiden toteuttamiseksi saatiin keväällä Ympäristöministeriön myöntämä hankerahoitus. Hanketyö käynnistyi elokuussa.

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Vakanssit Vesilahdella	42,2	43,5	43,5
Informatiiviset tunnusluvut, Vesilahti	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Taloudellisuus			
Kotihoidon nettomenot (kotihoito ja sen tukipalvelut), €/as	213	225	237
Ikäihmisten omaishoidon nettomenot €/asukas	20	22	24
Pitkäaikaisen laitoshoidon nettomenot €/asukas	144	146	192
Lyhytaikaisen laitoshoidon nettomenot €/asukas	-3		-2
Tehostetun palveluasumisen nettomenot €/asukas	229	251	273
Toiminnalliset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kotihoidon käynnit (sis. kotipalvelut ja kotisairaanhoido)	24 321	23 000	22 572
välitön asiakastyöaika/h	8 208	8 100	7 366
Tukipalveluasiakkaat	160	140	152
Ikäihmisten omaishoidon tuen saajat	24	20	23
Pitkäaikaisen laitoshoidon hoitopäivät	5 601	5 800	5 571
Tehostetun palveluasumisen (sis. ostopalvelun) asumisvuorokaudet	8 499	9 000	9 118
joista lyhytaikaishoitopäivät	390	365	310

Terveyspalvelut

Vastuuhenkilö: Ylilääkäri Tuomas Jukkola

Tehtävä:

Terveyspalveluiden tulosalue vastaa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluista Pirkkalan yhteistoiminta-alueella. Perusterveydenhuollon palvelut sisältävät avosairaanhoidon, päivystyksen, suun terveydenhuollon, terveyskeskussairaalan, neuvolat, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon, mielenterveys- ja päihdetyön sekä näihin liittyvät tukipalvelut. Keskeisimmät toimintaa ohjaavat säädökset ovat terveydenhuoltolaki, neuvola-asetus ja erikoissairaanhoidolaki.

Terveyspalveluiden tulosalueen toiminnan lähtökohtina ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, asiakaskeisyys, toimintakyvyn tukeminen sekä kuntalaisten oman vastuunoton vahvistaminen.

Toimintaympäristö ja kehittämistoimenpiteet 2022:

Terveyspalveluiden vuoden 2022 alkupuoliskoa leimasi vahvasti edelleen vallitseva koronapandemiatilanne ja siitä johtuvat toimet, mutta tilanne helpottui loppuvuotta kohti ja monista rajoituksista voitiin kesällä jo luopua. Koronarokotustoiminta jatkui aktiivisena ja työllisti hoitohenkilöstöä. Henkilöstön keskuudessa oli kohtalaisen paljon sairauspoissaoloja läpi vuoden. Väliaikaisen tartuntatautilain asettama velvoite henkilöstön rokotussuojasta sekä kevästä syksyyn jatkuneet hoitaja-ammattiliittojen työtaistelutoimet vaikeuttivat hoitohenkilöstön rekrytointia ja sijaisten saatavuutta. Lisäksi koronatoimien johdosta oli jo aiemmin muodostunut patoutunutta hoitovelkaa, mikä kesän jälkeen alkoi näkyä lisääntyneenä kysyntänä. Edellä mainituista syistä johtuen kiireettömään hoitoon pääsy heikkeni. Lisäksi keväällä terveyskeskussairaalan potilaspaikamäärää jouduttiin supistamaan 1,5 kuukaudeksi paikallisen koronaepidemian vuoksi.

Hyvinvointialueelle siirtymistä varten tehtiin runsaasti valmistelutyötä vuoden alusta alkaen, mutta vauhti kiihtyi loppuvuotta kohden. Pirkkalan ja Vesilahden yhteiselle taipaleelle vuosi oli viimeinen yhteistoiminta-alueen päättyessä 31.12.2022. Myös tämä muutos vaati monenlaista valmistelutyötä.

Avosairaanhoidon vastaanottotyössä siirryttiin hoidon jatkuvuuden parantamiseksi alkuvuodesta tiimimalliin. Mielenveys- ja päihdetyön verkostotyö käynnistettiin. Perhekeskus-toimintamallin suunnittelua jatkettiin. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstöä koulutettiin mielenveysongelmien tunnistamisessa ja hoidossa. Avosairaanhoidon ja neuvolan työntekijät kävivät Systemisyys haltuun! -koulutuksen. Suun terveydenhuollossa käynnistettiin PirSoten mallin mukaan tehtäviensirto hammaslääkäreiltä suuhygienisteille ja heidän tehtäviään edelleen hammashoitajille.

Digitaalisten palveluiden tarjontaa laajennettiin. Useita uusia eri sairausryhmien OmaOlo-oirearvioita otettiin käyttöön. Videoetävastaanotot ja uusi tietoturvallinen chat-palvelu otettiin käyttöön. Sähköinen HOItuki -ohjekirjaston käyttöönotto toi terveyspalveluiden paikalliset ohjeet ja käytänteet helposti kaikkien ammattilaisten saataville.

Sairaanhoitajan käyntimaksun poistumisen myötä asiakasmaksutulot vähenivät. Syöpäseulonnat laajentuivat 1.1.2022 alkaen: kohdunkaulansyöpää alettiin seuloa myös vanhemmissa ikäryhmissä ja uutena seulontana alkoi suolistosyöpäseulonta.

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Vakanssit Vesilahdella	26,3	26,3	26,3

Informatiiviset tunnusluvut, Vesilahti	TP 2021	TA 2022	TP 2022
---	----------------	----------------	----------------

Taloudellisuus

Perusterveydenhuollon nettomenot, €/asukas	670	677	627
Terveyskeskussairaalan nettomenot, €/asukas	98	101	88
Erikoissairaanhoidon nettomenot, €/asukas	1 116	1 204	1 218

Toiminnalliset tunnusluvut

	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Vastaanottokäynnit			
Lääkärin vastaanotolla ja päivystyksessä	*4 068	4 400	*3 955
Sairaanhoitajan vastaanotolla	**5 349	4 200	**3 495
Neuvolakäynnit (hoitajat ja lääkärit)	***7 160	2 700	***4 795
Kouluterveydenhuollon käynnit (hoitajat ja lääkärit)	1 446	1 400	1 415
Mielenterveys- ja päihdetyön käynnit	****666	1 000	****763
Suun terveydenhuollon käynnit	3 435	5 200	3 361
Terveyskeskussairaala			
Hoitopäivät	1 788	1 825	1 566
Hoitojaksot	153	225	116

* Omana palveluna 3.955

**Sairaanhoitajan vastaanotot 2.969, korona- ja influenssarokotukset 526

***Neuvolavastaanotot + kutsunnat 1.642, korona- ja influenssarokotukset 3.153

****Vain omana toimintana tuotetut palvelut

4.3 Tekninen lautakunta

4.3.1 Tekniset palvelut

	TP 2021	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022
Toimintatuotot	2 084 363	2 132 234	0	2 132 234	2 164 002
Toimintakulut	-1 698 526	-1 847 804	0	-1 847 804	-1 860 223
Toimintakate	385 837	284 430	0	284 430	303 779

Vastuuhenkilö: Tekninen palvelupäällikkö

Toimintaympäristö:

Tekniset palvelut ylläpitävät, kehittävät ja vahvistavat Vesilahden ympäristöä edistäen kuntalaisten hyvinvointia ja turvallisuutta. Tekniset palvelut vastaavat kunnan kaduista, kevyenliikenteenväylistä, yleisistä alueista ja rakennuksista. Teknisen palvelut koostuvat teknisestä hallinnosta, kiinteistötoimesta, liikenneväylistä ja yleisistä alueista sekä palo- ja pelastustoimesta.

Kiinteistötoimeen kuuluu Vesilahden kunnan omistamien kiinteistöjen ylläpito, korjaukset ja tekninen kunnossapito. Pyrkimyksenä on kiinteistöjen arvon säilyttäminen ja turvallisen toimintaympäristön takaaminen kiinteistötoimen kiinteistöillä.

Liikenneväylät ja yleiset alueet pitävät sisällään Kaavateiden, kevyenliikenteenväylien, katuvalojen, yleistenalueiden, uima- ja venerantojen, leikkikenttien, ulkoliikuntapaikkojen ja viheralueiden suunnittelun, ylläpidon, kunnossapidon ja rakennuttamisen.

Vuoden 2022 loppuun asti **Palo- ja pelastustoimen** tehtäviä hoitivat Pirkanmaan pelastuslaitos sekä paikalliset Vesilahden VPK ja Länsi-Vesilahden VPK. Sisäministeriö johtaa, ohjaa ja valvoo pelastustointia ja valmistelelee sitä koskevan lainsäädännön. Pirkanmaan pelastuslaitoksella on toiminnassaan palvelutasopäätös, mikä ohjaa pelastustoimen toimintaa.

Teknisen palvelun tavoitteet perustuvat kuntastrategiaan ja MAL- sopimukseen. Teknisen palvelun tavoitteita ohjaavat myös Tampereen kaupunkiseudun kävelyn- ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma, rakennesuunnitelma, liikennejärjestelmäsuunnitelma ja ilmastostrategia.

Kehittämiskohteet 2022:

Ympäristön viihtyisyyden lisääminen
Palvelukeskusalueen saattaminen loppuun
Kevyenliikenteen kehittämissuunnitelman loppuun saattaminen
Seutuyhteistyöhön osallistuminen
Energiatehokkuuden parantaminen

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2022	Arviointikriteeri (mittari)	TP 2022
Vetovoimainen ympäristö ja turvallinen liikkuminen	Ympäristön viihtyisyyden lisääminen palvelukeskusalueella.	Palvelukeskusalueen loppuun saattaminen on tehty	Torialueen rakentaminen saatiin valmiiksi 8/2022. Torirakennuksen rakentaminen on käynnissä ja valmistuu 5/2023. Palvelukeskusalueen kunnallistekniikka valmistui vuoden 2022 aikana, alueen viimeistelytyöt toteutetaan 6/2023 mennessä.
Vetovoimainen ympäristö ja turvallinen liikkuminen	Ympäristön viihtyisyyden lisääminen	Ympäristön viihtyisyyden suunnitelma tehty ja toteutuksessa	Destialta tilattu yleissuunnitelma taajamaympäristön parantamiseksi ja viheralueiden kehittämiseksi. Yleissuunnitelma valmistuu 3/2023, jonka jälkeen jatketaan valittujen alueiden osalta suunnitelmien tarkentamista.
Vetovoimainen ympäristö ja turvallinen liikkuminen	Ympäristön viihtyisyyden lisääminen	Kaava-alueiden konseptointien toimenpiteet ajastettu tuleville vuosille	Aloittamatta; Kaava-alueiden konseptointi kaavoituksessa kesken. Toimenpiteiden ajastamista ei voi vielä aloittaa.

Tehokkuustunnusluvut:

Tehokkuustunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kaavateiden hoito (€/m)	1,75	1,7	1,79
Rakennusten energian kulutus (kwh/m ³)	52,52	48,0	*
Viheralueiden hoito (€)	55 486	58 000	61 172
Katuvalojen energiankulutus (€/kpl)	21,8	15	21,5

*Kulutustietoja ei ollut saatavilla järjestelmähäiriön vuoksi. Täydennetään myöhemmin.

Informatiiviset tunnusluvut:

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kaavatiet (km)	34,65	37,31	36,23
Kevyenliikenteenväylät (km)	9,46	9,71	9,67
Kiinteistöjen määrä (kpl)	25	24	25
Kiinteistöjen lämmitettävä tilavuus (m ³)	98 676	95 926	89 616
Leikkikentät, uima- ja venerannat ja ulkoliikuntapakat (kpl)	20	21	21
Katuvalojen määrä (kpl)	1 250	1 250	1 300
Kiinteistöjä koskevien vikailmoitusten määrä	681	500	540
Kaavateitä koskevien vikailmoitusten määrä	126	100	99

Henkilöstö:

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Tekniset palvelut			
Vakituiset	6	7	6,6
Määräaikaiset	0,5	0,5	0

4.4 Sivistyslautakunta

4.4.1 Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

	TP 2021	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022
Toimintatuotot	752 474	646 279	0	646 279	687 377
Toimintakulut	-9 358 486	-10 034 870	0	-10 034 870	-9 917 595
Toimintakate	-8 606 012	-9 388 591	0	-9 388 591	-9 230 218

Vastuhenkilö: sivistysjohtaja

Toimintaympäristö:

Sivistyspalveluihin kuuluu kaksi vastuualuetta, jotka ovat opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut. Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden hallinto jakautuu sivistyspalveluiden, opetuspalveluiden sekä varhaiskasvatuspalveluiden hallintoon. Sivistys- sekä opetuspalveluiden hallinnosta vastaa sivistysjohtaja ja varhaiskasvatuspalveluiden hallinnosta varhaiskasvatusjohtaja.

Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluu varhaiskasvatus päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa, yksityinen varhaiskasvatus ja kotihoidontuki. Kunta maksaa lisäksi yksityisen hoidon tukea ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää. Varhaiskasvatusta tarjotaan Peiponpellon, Satumetsän ja Peuraniityn päiväkodeissa sekä kunnallisessa ja yksityisessä perhepäivähoidossa.

Opetuspalveluissa tarjotaan esi- ja perusopetusta vuosiluokkien 0-6 kouluissa Narvassa ja Ylämäellä sekä vuosiluokkien 0-9 yhtenäiskoulussa Kirkonkylällä.

Muu koulutus sisältää Pirkan opiston kansalaisopistopalvelut, jotka jakautuvat vapaaseen sivistystyöhön, musiikin taiteen perusopetukseen ja muuhun taiteen perusopetukseen. Pirkan Opisto on Vesilahden, Lempäälän, Pirkkalan ja Nokian yhteinen kansalaisopisto, jossa Nokian kaupunki toimii isäntäkuntana. Lisäksi Taito Pirkanmaa ry:n Vesilahden Käsiyö- ja muotoilukoulu Näpsä antaa laajan oppimäärän mukaista käsityön taiteen perusopetusta.

Kehittämiskohteet 2022:

Varhaiskasvatuksessa luonto, liikunta ja leikki sekä turvataidot ja monilukutaito

Varhainen tuki, inklusio ja oppilashuolto

Vesilahden mallin käyttöönotto lasten ja nuorten harrastamisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi

Unicef -lapsiystävällinen kunta

Peruskouluissa vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2022	Arviointikriteeri (mittari)	TP 2022
Et ole yksin	Vesilahden malli	Integroidaan toiminta osaksi koulun työjärjestyksiä ja koulukyytejä Harrastamattomien lasten ja nuorten tavoittaminen	Koulut ja nuorisopalvelut ovat synkronoineet harrastustoimintaa osaksi koulun toimintaa ja koulukyytejä. Prosessimalli harrastamattomien lasten ja nuorten tavoittamiseksi on tehty.
4500 asukasta vuonna 2024	Sivistyspalvelut kunnan veto- ja pitovoimatekijänä	Palveluiden mitoitus nykyisen ja ennakoidun palvelutarpeen mukaiseksi	Palveluverkkoselvitys on tehty ja luotu työvälineet dynaamiseen palvelutarpeen seurantaan.

Tehokkuustunnusluvut:

Tehokkuustunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Päiväkotipaikka, €/vuosi	15 302	11 664	11 156
Opetuspalvelut, €/esiopetuksen oppilas	7 905	8 500	8 260
Opetuspalvelut, €/perusopetuksen oppilas	9 678	9 950	8 911
Narvan koulu, €/oppilas	10 448	9 100	11 011
Ylämäen koulu, €/oppilas	8 404	8 100	7 826
Vesilahden yhtenäiskoulu €/oppilas	9 002	9 900	8 491

Informatiiviset tunnusluvut:

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä	187	220	235
Yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä	22	20	25
Aamuhoidossa päiväkodeissa olevien lasten määrä	4	15	0
Iltapäivätoiminnassa koulun tiloissa olevien esi- ja perusopetuksen oppilaiden määrä	86	110	106
Esiopetuksessa olevien lasten määrä	52	52	55
Perusopetuksessa olevien lasten määrä	607	576	597
Käsityö- ja muotoilukoulun tuntimäärä	400	540	540
Pirkan opiston tuntimäärä	3 066	3 810	3 322

Henkilöstö:

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Opetus- ja varhaiskasvatus			
Vakituiset	105	114	94
Määräaikaiset	23	9	44

4.4.2 Vapaa-ajan palvelut

	TP 2021	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022
Toimintatuotot	167 130	133 850	0	133 850	157 646
Toimintakulut	-811 070	-809 664	0	-809 664	-823 636
Toimintakate	-643 940	-675 814	0	-675 814	-665 990

Vastuhenkilö: sivistysjohtaja

Toimintaympäristö:

Sivistyspalveluihin kuuluu kaksi vastuualuetta, jotka ovat opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut. Vesilahden kunnan vapaa-ajan palveluihin kuuluu kunnan tarjoamat kirjasto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalvelut sekä näiden alla tapahtuva järjestöyhteistyö.

Vapaa-ajan palveluiden keskeisenä tavoitteena on kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen laadukkaiden ja vaikuttavien vapaa-aikatoimintojen sekä kuntalaisten osallistamisen avulla. Vapaa-ajan palveluissa pyritään ennaltaehkäisemään syrjäytymistä sekä häiriö- ja riskikäyttäytymistä. Vapaa-ajan palvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen, kulttuuriin ja liikkumiseen.

Vesilahden kirjasto on yksi Pirkanmaan PIKI-kirjastoista. Kirjastopalvelut edistävät kirjallisuuden, taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta sekä elinikäistä oppimista. Kirjasto tarjoaa monipuoliset tilat tapahtumiin, yhteisöllisyyteen ja järjestöyhteistyön toimintaan. Kirjastolla on myös merkittävä rooli kuntalaisten osallisuuden edistämässä. Kulttuuripalveluiden keskeisenä tehtävänä on tukea kulttuurihyvinvointia.

Liikuntapalvelut tarjoavat kuntalaiselle mahdollisuuden huolehtia omasta hyvinvoinnistaan monipuolisia liikuntalajeja harrastamalla niin omatoimisesti kuin ohjatusti. Nuorisopalvelut tarjoavat nuorille palveluita hyvinvoinnin tueksi ja mielekästä tekemistä sekä tapahtumia vapaa-ajalle. Nuorisopalveluilla on tärkeä rooli lasten ja nuorten osallisuuden edistämässä sekä tarjoamalla vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorisovaltuuston toiminnan kautta.

Kehittämiskohteet 2022:

Vesilahden mallin käyttöönotto lasten ja nuorten harrastamisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi.

Unicefin Lapsiystävällinen kunta mallin käyttöönotto.

Kirjaston käyttöasteen palauttaminen koronapandemiaa edeltävälle tasolle.

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2022	Arviointikriteeri (mittari)	TP 2022
Et ole yksin	Vesilahden malli	Integroidaan toiminta osaksi koulun työjärjestyksiä ja koulukyytejä Selvitetään mallin laajennusta työikäisiin ja ikäihmisiin Harrastamattomien lasten ja nuorten tavoittaminen	Koulut ja nuorisopalvelut ovat synkronoineet harrastustoimintaa osaksi koulun toimintaa ja koulukyytejä. Harrastusmahdollisuuksien edistäminen ovat osa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä, joten laajentamista tarkastellaan osana hyvinvointisuunnitelman toteutusta. Prosessimalli harrastamattomien lasten ja nuorten tavoittamiseksi on tehty.

Tehokkuustunnusluvut:

Tehokkuustunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kirjaston toimintakulut €/asukas	70,54	60,00	65,82
Kokonaiskulut €/kirjaston laina	4,71	4,00	4,19
Liikuntapalveluiden toimintakulut €/asukas	44,74	50	43
Nuorisopalveluiden toimintakulut €/asukas	64,06	48,00	67,85
Kulttuuripalveluiden toimintakulut €/asukas	4,88	4,61	5,92

Informatiiviset tunnusluvut:

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kirjastoaineistohankinnat/1000 asukasta	311,20	350	362,41
Kirjaston kokonaislainaus/asukas	14,97	17,00	15,71
Aineistohankinnat €/asukas	7,05	9,00	7,9
Kirjaston fyysiset käynnit/asukas	4,63	12,00	6,03
Nuorisotilan käynnit/alle 29-vuotias	5,44	7,00	9,5
Liikunta-avustukset €/asukas	2,64	2,75	2,66
Nuorisoavustukset €/asukas	0,68	0,7	0,67
Kulttuuriavustukset €/asukas	2,70	2,75	2,66

Henkilöstö:

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Vapaa-ajan palvelut			
Vakituiset	7,2	6	6
Määräaikaiset	0	3	5

4.5 Rakennus- ja ympäristölautakunta

4.5.1 Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

	TP 2021	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022
Toimintatuotot	167 056	102 808	0	102 808	169 853
Toimintakulut	-315 394	-374 226	0	-374 226	-407 131
Toimintakate	-148 338	-271 418	0	-271 418	-237 278

Vastuhenkilö: Rakennustarkastaja

Toimintaympäristö:

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu hoitavat toimialueeseensa kuuluvia lakisääteisiä viranomaistehtäviä. Lisäksi toimintaympäristöön kuuluu yksityisteiden kunnossapito- ja peruseräparannusavustukset. Rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisena kunnassa toimii rakennus- ja ympäristölautakunta.

Rakennusvalvonnan tavoitteina on edistää kestävä, terveellistä ja turvallista rakentamista mahdollistamalla rakennusten elinkaaren aikaisia energiankäyttöratkaisuja, ohjeistaa parempaan kosteudenhallintaan ja luoda mahdollisimman laaja rajapinta hankkeeseen ryhtyvien ohjaukseen. Yksityistielaisissa kunnalle määrättyjä tehtäviä hoitaa rakennusvalvonta yhdessä rakennus- ja ympäristölautakunnan kanssa.

Rakennusvalvonnan toiminta painottuu erityisesti rakentamisen ennakkoneuvontaan lupamenettelyn ja suunnittelun alkuvaiheessa (kaavat, rakennustapaohjeet) sekä suunnittelun (suunnitelmat, asiakirjat, lausunnot) ja valvonnan (työnjohdon pätevyysvaatimukset) laadun varmistamiseen.

Ympäristönsuojelun tavoitteena on edistää kestävästi kehittyvää, terveellistä, viihtyisää sekä luontosuhteiltaan monimuotoista luonnonympäristöä panostamalla lupa- ja valvontatehtäviin sekä toteuttamalla pitkän aikavälin ympäristönsuojelun edistämissuunnitelmaa. Ympäristönsuojelun viranhaltijatehtävää hoitaa ympäristötarkastaja.

Kehittämiskohteet 2022:

Tavoite on edistää kestävä, terveellistä ja turvallista rakentamista tarkastelemalla rakennusten elinkaaren aikaisia energiankäyttöratkaisuja ja luoda mahdollisimman laaja rajapinta hankkeeseen ryhtyvien ohjaukseen.

Ympäristönsuojelun kehittämiskohteita suunnitelmakaudella ovat pitkän aikavälin edistämissuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen, joista painopisteinä ovat luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja ilmastoasiat. Muita painopisteitä suunnittelukaudella ovat vesihuoltolaitoksen liittymättömien kiinteistöjen valvonta ja vaarallista jätettä tuottavien yritysten/laitosten valvonta.

Toiminnalliset tavoitteet:

Tavoite	Toimintasuunnitelma 2022	Arviointikriteeri (mittari)	TP 2022
Et ole yksin	Kunta tarjoaa laadukkaan asiakaskokemuksen	Asiakastyytyväisyyskysely on tehty. Tavoitteena tyytyväisyyden kasvu arvosanaan 7,5	Toteutunut. Kokonaisarvosana rakennusvalvonnan toiminnasta 7,8
Vetovoimainen ympäristö ja turvallinen liikkuminen	Kestävän ja vähähiilisen yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän edistäminen	Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman päivitys vuosille 2023 - 2025 on tehty. Ympäristönsuojelun edistämisen toimenpideohjelman päivitykset vuosille 2023-2027 on tehty.	Päivitykset on tehty

Tehokkuustunnusluvut:

Tehokkuustunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kustannukset (rakennusvalvonta, asuinrakennuslupa) €/m ²	12,92	*	10,47
Nettomenot €/asukas	-39 €/asukas	-45 €/asukas	-59€/asukas
Yksityistieavustukset €/km	*	*	*

*Yksityistieavustuksien laskeminen €/km ei anna vertailukelpoista tietoa avustuksesta.

Informatiiviset tunnusluvut:

Rakennusvalvonta

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Rakennus- ja toimenpideluvat	130	150	125
Jatkoajat	11	30	13
Ilmoitukset	19	50	8
Katselmukset	287	300	292

Poikkeaminen / suunnittelutarve	16	15	9
Lausunnot	9	15	1
Valmistuneita uusia asuinrakennuksia kpl	24 (pientalot)	10	25 (pientalot)
Kunnalle ilmoitetut yksityistiet	116	116	118
Kunnossapitoavustusta saavat tiekunnat	105	105	104

Ympäristönsuojelu

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Lausunnot rakennus- ja toimenpidelupa-hakemuksiin	37	40	35 (lisäksi maisematyöluupalautukset 6 kpl)
Ympäristö- ja maa-aineslupapäätösten määrä vuodessa	1	1	1 (MAL 16 § muutospäätös)
Rekisteröitävien toimintojen (jätelaki ja ympäristön suojelulaki) käsittelyn lukumäärä	0	1	0
Vesihuollon toiminta-alueiden jälkiliittyneiden määrä	5/28	3	3
Valvontaohjelman mukaisten valvontakäyntien määrä	10	7	10

* Tunnuslukua ei ole ennen mitattu, tai pohjatiedot tunnuslukua varten eivät ole vielä saatavilla.

Henkilöstö:

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Rakennusvalvonta (vakituiset)	1,7	2,7	2,7
Ympäristönsuojelu (vakituiset)	0,7	1	1

5 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä satunnaiset erät.

	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Poikkeama	Tot %
Toimintatuotot	5 593 419	-200 000	5 393 419	5 701 630	-308 211	106 %
Myyntituotot	1 985 881	0	1 985 881	2 316 283	-330 402	117 %
Maksutuotot	445 164	0	445 164	537 589	-92 425	121 %
Tuet ja avustukset	385 469	0	385 469	351 192	34 277	91 %
Muut toimintatuotot	2 776 905	-200 000	2 576 905	2 496 566	80 339	97 %
Toimintakulut	-32 393 418	132 000	-32 261 418	-32 432 017	170 599	101 %
Henkilöstökulut	-9 228 335	0	-9 228 335	-9 001 349	-226 986	98 %
Palvelujen ostot	-19 494 181	132 000	-19 362 181	-19 933 467	571 286	103 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 277 486	0	-1 277 486	-1 345 276	67 790	105 %
Avustukset	-549 000	0	-549 000	-500 790	-48 210	91 %
Muut toimintakulut	-1 844 416	0	-1 844 416	-1 651 135	-193 281	90 %
Toimintakate	-26 799 999	-68 000	-26 867 999	-26 730 387	-137 612	99 %
Verotulot	19 659 070	1 165 000	20 824 070	20 808 803	15 268	100 %
Valtionosuudet	7 771 608	165 000	7 936 608	7 933 314	3 294	100 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-102 216	0	-102 216	707 015	-809 231	-692 %
Korkotuotot	100	0	100	0	100	0 %
Muut rahoitustuotot	51 728	0	51 728	88 157	-36 429	170 %
Korkokulut	-50 500	0	-50 500	-35 100	-15 400	70 %
Muut rahoituskulut	-103 544	0	-103 544	653 958	-757 502	-632 %

Vuosikate	528 463	1 262 000	1 790 463	2 718 744	-928 281	152 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 521 536	0	-1 521 536	-1 356 537	-164 999	89 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 521 536	0	-1 521 536	-1 356 537	-164 999	89 %
Tilikauden tulos	-993 073	1 262 000	268 927	1 362 207	-1 093 280	507 %
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	39 100	0	39 100	40	39 060	0 %
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-953 973	1 262 000	308 027	1 362 247	-1 054 220	442 %

Verotulojen erittely

Verotulot	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Poikkeama
Kunnan tulovero	17 804 076	730 000	18 534 076	18 518 480	-15 596
Kiinteistövero	1 272 918	115 000	1 387 918	1 394 383	6 465
Osuus yhteisöverön tuotosta	582 076	320 000	902 076	895 940	-6 137
Yhteensä	19 659 070	1 165 000	20 824 070	20 808 803	-15 268

Verotulot

Tuloveron määräytyminen	2022	2021	2020	2019	2018
Tuloveroprosentti	22,00	22,00	22,00	21,50	21,50
Verotettava tulo	83 883 060	78 818 182	74 007 368	71 959 074	69 826 958
Muutos %	6,4	6,5	2,8	3,1	4,1
Asukasmäärä	4 506	4 437	4 367	4 355	4 393
Verotettava tulos/asukas	18 616	17 764	16 947	16 523	15 895

Tuloveron määräytyminen, lähde Kuntaliitto

Kiinteistöveroprosentit	2022	2021	2020	2019	2018
Yleinen	1,25	1,25	1,25	1,20	1,20
Vakituinen asuinrakennus	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55
Muut asuinrakennukset	1,40	1,40	1,40	1,30	1,30
Rakentamattomat rakennuspaikat	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00

Kiinteistöveroprosentit

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 730 563	4 600	4 735 163	4 732 490	-2 673
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	1 799 738	-8 600	1 791 138	1 791 168	30
Opetus- ja kulttuuritoimen mukaiset valtionosuudet	-960 000	-49 000	-1 009 000	-1 009 067	-67
Verotulomenetyksen kompensatio	2 201 307	218 000	2 419 307	2 418 723	-584
Yhteensä	7 771 608	165 000	7 936 608	7 933 314	-3 294

Valtionosuudet

6 Investointien toteutuminen

Investoinnit	Kokonais-kustannusarvio	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Tot %
Muut pitkävaikutteiset menot						
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	0	0	0	0	0	0,0
Osakkeet						
Osakkeiden hankinta	-5 473	0	0	0	-5 473	0,0
Muut osakkeet ja osuudet	46 924	0	0	0	0	0,0
Osakkeet yhteensä	41 451	0	0	0	-5 473	0,0
Maa- ja vesialueet						
Maa-alueiden hankinnat	-2 410 285	0	0	0	-160 284	0,0
Maa-alueiden myynnit (sis. myyntivoiton)	88 016	0	0	0	9 181	0,0
Maa- ja vesialueet yhteensä	-2 322 269	0	0	0	-151 103	0,0

Investoinnit	Kokonais-kustannusarvio	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Tot %
Kiinteistöhankeet						
Narvan koulu	-286 537	-40 000	0	-40 000	-56 537	141,3
Terveysasema	-125 514	-55 000	0	-55 000	-45 635	83,0
Myytävät kiinteistöt	41 528	0	0	0	41 528	0,0
Vesilahden kirjasto Lähde	-52 699	-50 000	0	-50 000	-22 699	45,4
Yhtenäiskoulu	-624 090	-60 000	-60 000	-120 000	-117 874	98,2
Ylämäen koulu	-434 743	-50 000	0	-50 000	-59 743	119,5

Satumetsän päiväkot	-90 490	-10 000	0	-10 000	-10 490	104,9
Palvelutalo Vesauskoti	-7 800	-10 000	0	-10 000	-7 800	78,0
Peiponpellon päiväkot	-73 100	-40 000	0	-40 000	-23 100	57,8
Kaakilanmutka yrityshalli	-700 000	-2 000 000	2 000 000	0	0	0,0
Torin rakennukset	-257 481	-200 000	100 000	-100 000	-107 481	107,5
Lammasniemen kunnostus	-30 693	0	-10 000	-10 000	-10 693	106,9
Kiinteistöhankeet yhteensä	-2 641 620	-2 515 000	2 030 000	-485 000	-420 524	86,7

Investoinnit	Kokonais- kustannusarvio	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Tot %
Kaavateiden rakentamiskohteet (15% menojäännös)						
Järvenrannan maankäytösopimukset (mukaan lukien Jyrkkätie)	-316 680	-20 000	0	-20 000	-16 680	83,4
Kaakilanmutkan yritystontit	-20 820	-30 000	0	-30 000	0	0,0
Kaavateiden päällystäminen	-452 972	-80 000	0	-80 000	-94 652	118,3
Kalalahden yritysalue kunnallistekniikka/tiet	-12 050	-400 000	387 950	-12 050	-12 050	100,0
Kuusistontien infra	-305 397	-20 000	0	-20 000	-5 397	27,0
Metsämantereen alue	-1 657 931	-600 000	540 000	-60 000	-57 931	96,6
Palvelukeskusalueen kunnallistekniikka	-79 990	-150 000	60 000	-90 000	-79 990	88,9
Tievalaistus	-825 713	-40 000	0	-40 000	-51 658	129,1
Ämmänhaukanmäki/kaavatiet	-328 202	-60 000	-90 000	-150 000	-163 628	109,1
Petäjärinteen ja kielonrinneen tien korjaus + alueen siistiminen	-124 297	-200 000	150 000	-50 000	-24 297	48,6
Peltotie - Arvintie kevyenliikenteen väylä	0	-100 000	100 000	0	0	0,0
Kevyenliikenteen väylän suunnittelu Lempäälään	-164 733	-150 000	140 000	-10 000	-14 733	147,3
Suomelan alueen katuvalaistus	-89 262	0	-40 000	-40 000	-39 262	98,2
Kaavatiet yhteensä	-4 378 047	-1 850 000	1 247 950	-602 050	-560 278	93,1

Investoinnit	Kokonais- kustannusarvio	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Tot %
Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet						
Anttilanvuoren pururadan kunnostus	-5 348	0	0	0	-5 348	0,0
Rahoitusosuudet	12 180	0	0	0	12 180	0,0
Harjulan lähivirkistysalueen kunnostus	-25 588	0	0	0	-1 891	0,0
Palvelukeskusalueen tori ja puisto	-127 307	-60 000	-10 000	-70 000	-71 757	102,5
Leikkivälineet	-138 190	-40 000	-20 000	-60 000	-38 190	63,7
Narvan venelaituri	-9 504	-10 000	0	-10 000	-9 504	95,0
Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet yhteensä	-293 757	-110 000	-30 000	-140 000	-114 510	81,8

Investoinnit	Kokonais- kustannusarvio	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Tot %
Vesi- ja viemärlaitos						
Järvenrannan maankäyttö sopimukset (mukaan lukien Jyrkkätie, vesi- ja viemäri)	-210 915	-10 000	0	-10 000	-10 915	109,1
Jätevesipumppaamot	-156 997	-20 000	0	-20 000	-38 184	190,9
Kaakilanmutkan yritystontit	0	-30 000	0	-30 000	0	0,0
Kalalahden yritysalue kunnallistekniikka (vesi ja viemäri)	0	-200 000	200 000	0	0	0,0
Kuusistontien kunnallistekniikka (vesi ja viemäri)	-205 397	-10 000	0	-10 000	-5 397	54,0
Metsämantereen alue	-527 073	-400 000	360 000	-40 000	-27 073	67,7
Viemäriverkoston saneeraus	-487 652	-100 000	0	-100 000	-87 652	87,7
Vesijohtoverkoston saneeraus	-64 804	-20 000	0	-20 000	0	0,0
Muut/kunnallistekniikka	-112 787	-60 000	0	-60 000	-46 777	78,0
Palvelukeskusalueen kunnallistekniikka (vesi ja viemäri)	-57 175	-30 000	15 000	-15 000	-15 083	100,6
Siirtoviemäri	-296 516	-73 200	0	-73 200	-49 830	68,1

Ämmänhaudanmäki/kunnallistekniikka (vesi- ja viemäri)	-261 259	-60 000	-50 000	-110 000	-109 865	99,9
Suomelan alueen vesihuolto	-44 813	0	-45 000	-45 000	-44 813	99,6
Vesi- ja viemärlaitos yhteensä	-2 425 387	-1 013 200	480 000	-533 200	-435 588	81,7

Investoinnit	Kokonais- kustannusarvio	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Tot %
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	-7 097 191	-2 973 200	1 697 950	-1 275 250	-1 110 376	87,1
Koneet ja kalusto						
Koneet ja kalusto yhteensä	0	0	0	0	0	0,0
Investointimenot	-12 149 171	-5 488 200	3 727 950	-1 760 250	-1 750 365	99,4
Investointien rahoitusosuudet (tulot)	12 180	0	0	0	12 180	0,0
Investointitulot	129 544	0	0	0	50 708	0,0
Investoinnit yhteensä, netto	-12 019 628	-5 488 200	3 727 950	-1 760 250	-1 687 477	95,9

Valtuustoon nähden sitovat talousarvion määrärahat toteutuivat seuraavasti:

Investoinnit	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Tot %
	sitovat eurot				
Muut pitkävaikutteiset menot	0	0	0	0	0,0
Osakkeet	0	0	0	-5 473	0,0
Maa- ja vesialueet	0	0	0	-151 103	0,0
Kiinteistöhankkeet	-2 515 000	2 030 000	-485 000	-420 524	86,7
Kaavatiet	-1 850 000	1 247 950	-602 050	-560 278	93,1
Puistot, leikkikentät ja muut yleiset alueet	-110 000	-30 000	-140 000	-114 510	81,8
Vesi- ja viemärlaitos	-1 013 200	480 000	-533 200	-435 588	81,7
Koneet ja kalusto	0	0	0	0	0,0

Investointimenot	-5 488 200	3 727 950	-1 760 250	-1 750 365	99,4
Investointien rahoitusosuudet (tulot)	0	0	0	12 180	0,0
Investointitulot	0	0	0	50 708	0,0
Investoinnit yhteensä, netto	-5 488 200	3 727 950	-1 760 250	-1 687 477	95,9

Vuonna 2022 investointimenojen toteuma oli 1 750 365 euroa, joka oli muutettuun talousarvioon nähden 99,4 prosenttia. Vuoden 2022 suurimpia investointeja olivat Ämmänhaudanmäen ja Palvelukeskusalueen kunnallistekniikoiden loppuun saattaminen, viemäriverkoston saneeraustyöt, Palvelukeskusalueen tori rakennuksineen sekä sivistyspalveluiden kiinteistökorjaukset. Investointimenot nousivat 950 000 euroa vuoteen 2021 verrattuna.

Investointien osalta valtuusto päätti määrärahamuutoksista kokouksissaan 12.9.2022 §38 ja 12.12.2022 §57. Alkuperäisessä talousarviossa oli varattu investointimäärärahat myös Kalalahden ja Metsämantereen kunnallistekniikan rakentamiselle sekä Kaakilanmutkan yrityshallien rakentamiselle.

Investointien sitovuustasot:

Osakkeiden investoinnit toteutuivat 5 473 euroa talousarviota suurempina, koska Pirkanmaan Voimian osakehankintoihin ei oltu varattu määrärahoja talousarviossa.

Maa- ja vesialueiden investoinnit toteutuivat 151 103 euroa talousarviota suurempina, koska Kalalahden yritysalueen ja Silvastintien yritystontin maahankintoihin ei oltu varattu määrärahoja talousarviossa.

Kiinteistöhankeiden investoinnit toteutuivat 420 524 euroa eli muutettuun talousarvioon nähden 86,7 prosenttisesti. Talousarviossa ei oltu huomioitu myytäviä kiinteistöjä, joista saatiin tuloja yhteensä 41 528 euroa.

Kaavateiden investoinnit toteutuivat 560 278 euroa eli muutettuun talousarvioon nähden 93,1 prosenttisesti. Järvenrannan ja Kuusistontien suunnittelukustannukset jäivät vuonna 2022 budjetoitua alemmaksi. Lisäksi Kaakilanmutkan yritystonttien infran rakentaminen siirtyi vuodelle 2023.

Puistojen, leikkikenttien ja muiden yleisten alueiden investoinnit toteutuivat 114 510 euroa eli muutettuun talousarvioon nähden 81,8 prosenttisesti. Leikkivälineisiin ja leikkikenttien kunnostamiseen varattua määrärahaa ei käytetty täysimääräisesti ja Harjulan lähivirkistysalueelle myönnetty 12 180 euron valtionavustus kirjautui vuodelle 2022.

Vesi- ja viemärlaitoksen investoinnit toteutuivat 435 588 euroa eli muutettuun talousarvioon nähden 81,7 prosenttisesti. Investoinneista toteuttamatta vuonna 2022 jäivät Kaakilanmutkan yritystonttien infran rakentaminen sekä vesihuoltoverkoston saneeraus. Lisäksi Vesilahden osuus siirtoviemärin kustannuksista alitti ennakoitua kustannukset.

7 Rahoituslaskelman toteutuminen

Rahoituslaskelma

	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	528 463	1 262 000	1 790 463	2 718 744	928 281
Tulorahoituksen korjaukset	0	0	0	-1 089 896	-1 089 896
	528 463	1 262 000	1 790 463	1 628 848	-161 615
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 488 200	3 727 950	-1 760 250	-1 750 365	9 885
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	12 180	12 180
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0	381 753	381 753
	-5 488 200	3 727 950	-1 760 250	-1 356 432	403 818
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 959 737	4 989 950	30 213	272 416	242 203
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000 000	-6 000 000	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 486 666	0	-1 486 666	-1 286 666	-200 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	1 594 311	-1 594 311
Rahoituksen rahavirta	4 513 334	-6 000 000	-1 486 666	307 645	-1 794 311
Rahavarojen muutos	-446 403	-1 010 050	-1 456 453	580 061	2 036 514

8 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Tuloarviot (1000 €)	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Poikkeama	Tot %
Käyttötalousosa						
Tarkastuslautakunta						
Tarkastuslautakunta	0	0	0	0	0	0 %
Kunnanhallitus						
Hallintopalvelut	2 413	-200	2 213	2 251	37	102 %
Sosiaali- ja terveystalvet	0	0	0	9	9	0 %
Tekninen lautakunta						
Tekniset palvelut	2 132	0	2 132	2 164	32	101 %
Vesi- ja viemärilaitos	165	0	165	263	98	159 %
Sivistyslautakunta						
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	646	0	646	687	41	106 %
Vapaa-ajan palvelut	134	0	134	158	24	118 %
Rakennus- ja ympäristölautakunta						
Rakennusvalvonta, yksityistiet ja ympäristönsuojelu	103	0	103	170	67	165 %

Määrärahat (1 000 €)	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Poikkeama	Tot %
Käyttötalousosa						
Tarkastuslautakunta						
Tarkastuslautakunta	-16	0	-16	-14	2	87 %
Kunnanhallitus						
Hallintopalvelut	-4 184	0	-4 184	-4 057	127	97 %
Sosiaali- ja terveystalvet	-15 077	132	-14 945	-15 336	-391	103 %
Tekninen lautakunta						
Tekniset palvelut	-1 848	0	-1 848	-1 860	-12	101 %
Vesi- ja viemärlaitos	-51	0	-51	-17	33	34 %
Sivistyslautakunta						
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	-10 035	0	-10 035	-9 918	117	99 %
Vapaa-ajan palvelut	-810	0	-810	-824	-14	102 %
Rakennus- ja ympäristölautakunta						
Rakennusvalvonta, yksityistiet ja ympäristönsuojelu	-374	0	-374	-407	-33	109 %

Tuloarviot (1 000 €)	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Poikkeama	Tot %
Tuloslaskelmaosa						
Verotulot	19 659	1 165	20 824	20 809	-15	100 %
Valtionosuudet	7 772	165	7 937	7 933	-3	100 %
Rahoitustulot ja -menot	52	0	52	88	36	170 %
Rahoitusosa						
Antolainojen muutokset	0	0	0	0	0	0 %
Lainakannan muutokset	0	0	0	0	0	0 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000	-6 000	0	0	0	0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0	0 %

Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0	0%
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0	0%
Investointiosa						
Muut pitkävaikutteiset menot	0	0	0	0	0	0%
Osakkeet	0	0	0	0	0	0%
Maa- ja vesialueet, ostot	0	0	0	0	0	0%
Maa-alueet, myyntihinnat	0	0	0	9	9	0%
Kiinteistöhankeet	0	0	0	0	0	0%
Kaavateiden rakentamiskohteet	0	0	0	0	0	0%
Puistot, leikkikentät ja yleiset alueet	0	0	0	0	0	0%
Vesi- ja viemärlaitos	0	0	0	0	0	0%
Koneet ja kalusto	0	0	0	0	0	0%

Määrärahat (1 000 €)	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Poikkeama	Tot %
Tuloslaskelmaosa						
Verotulot	0	0	0	0	0	0%
Valtionosuudet	0	0	0	0	0	0%
Rahoitustulot ja -menot	-154	0	-154	619	773	-402%
Rahoitusosa						
Antolainojen muutokset	0	0	0	0	0	0%
Lainakannan muutokset	0	0	0	0	0	0%
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0	0%
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 287	0	-1 287	-1 287	0	100%
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0	0%
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0	0	0%
Investointiosa						
Muut pitkävaikutteiset menot	0	0	0	0	0	0%

Osakkeet	0	0	0	-5	-5	0 %
Maa- ja vesialueet, ostot	0	0	0	-160	-160	0 %
Maa-alueet, myyntihinnat	0	0	0	0	0	0 %
Kiinteistöhankeet	-2 515	2 030	-485	-421	64	87 %
Kaavateiden rakentamiskohteet	-1 850	1 248	-602	-560	42	93 %
Puistot, leikkikentät ja yleiset alueet	-110	-30	-140	-115	25	82 %
Vesi- ja viemärlaitos	-1 013	480	-533	-436	98	82 %
Koneet ja kalusto	0	0	0	0	0	0 %

9 Tilinpäätöslaskelmat

9.1 Tuloslaskelma

	2022	2021
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1 045 463,90	995 776,12
Maksutuotot	537 589,02	528 507,69
Tuet ja avustukset	351 192,19	314 599,76
Muut toimintatuotot	1 118 365,55	1 008 612,33
	3 052 610,66	2 847 495,90
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-7 241 622,97	-6 693 744,70
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 520 760,58	-1 412 278,23
Muut henkilösivukulut	-238 965,49	-206 707,51
Palvelujen ostot	-18 668 363,38	-16 785 419,68
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 339 560,69	-1 223 514,65
Avustukset	-492 482,31	-588 375,35
Muut toimintakulut	-281 242,19	-342 583,35
	-29 782 997,61	-27 252 623,47
Toimintakate	-26 730 386,95	-24 405 127,57
Verotulot	20 808 802,50	19 196 219,50
Valtionosuudet	7 933 314,00	7 974 051,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	88 156,99	130 092,63

Korkokulut	-35 100,26	-39 181,07
Muut rahoituskulut	653 957,94	-903 678,22
	707 014,67	-812 766,66
Vuosikate	2 718 744,22	1 952 376,27
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 356 537,12	-1 482 122,69
Tilikauden tulos	1 362 207,10	470 253,58
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	40,03	17 545,68
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 362 247,13	487 799,26

9.2 Rahoituslaskelma

	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 718 744,22	1 952 376,27
Tulorahoituksen korjauserät	-1 089 896,38	522 174,84
	1 628 847,84	2 474 551,11
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 750 365,22	-799 445,30
Rahoitusosuudet investointimenoihin	12 180,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	381 753,33	395 850,72
	-1 356 431,89	-403 594,58
Toiminnan ja investointien rahavirta	272 415,95	2 070 956,53
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 286 666,00	-1 286 666,00
	-1 286 666,00	-1 286 666,00

Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-871,71	175,00
Saamisten muutos	923 067,38	-83 351,64
Korottomien velkojen muutos	672 115,33	-93 558,99
	1 594 311,00	-176 735,63
Rahoituksen rahavirta	307 645,00	-1 463 401,63
Rahavarojen muutos	580 060,95	607 554,90
Rahavarat 31.12.	3 685 605,54	3 105 544,59
Rahavarat 1.1.	3 105 544,59	2 497 989,69

9.3 Tase

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	24 651 999,47	24 321 059,51
Aineettomat hyödykkeet	42 206,32	91 242,69
Muut pitkävaikutteiset menot	42 206,32	91 242,69
Aineelliset hyödykkeet	21 763 788,99	21 389 285,85
Maa- ja vesialueet	4 021 540,59	3 871 259,78
Rakennukset	11 870 934,80	12 536 238,49
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 831 429,12	4 329 614,58
Koneet ja kalusto	8 161,08	19 417,79
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 031 723,40	632 755,21
Sijoitukset	2 846 004,16	2 840 530,97
Osakkeet ja osuudet	2 846 004,16	2 840 530,97
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	57 496,54	57 658,34
Muut toimeksiantojen varat	57 496,54	57 658,34
VAIHTUVAT VASTAAVAT	4 795 387,01	5 138 393,44

Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	269 430,00	538 858,00
Muut saamiset	269 430,00	538 858,00
Lyhytaikaiset saamiset	840 351,47	1 493 990,85
Myyntisaamiset	295 495,20	436 750,67
Muut saamiset	293 602,25	133 619,80
Siirtosaamiset	251 254,02	923 620,38
Rahat ja pankkisaamiset	3 685 605,54	3 105 544,59
VASTAAVAA YHTEENSÄ	29 504 883,02	29 517 111,29

VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA	12 807 219,08	11 444 971,95
Peruspääoma	8 683 376,26	8 683 376,26
Edell. tilikausien yli-/alijäämä	2 761 595,69	2 273 796,43
Tilikauden yli-/alijäämä	1 362 247,13	487 799,26
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0,00	40,03
Poistoero	0,00	40,03
PAKOLLISET VARAUKSET	33 414,50	792 265,69
Muut pakolliset varaukset	33 414,50	792 265,69
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	57 506,54	58 540,05
Muut toimeksiantojen pääomat	57 506,54	58 540,05
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen	11 417 475,83	12 554 141,83
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 773 336,00	10 910 002,00
Liittymismaksut ja muut velat	1 644 139,83	1 644 139,83
Lyhytaikainen	5 189 267,07	4 667 151,74
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 136 666,00	1 286 666,00
Saadut ennakot	2 575,00	100,00

Ostovelat	2 326 295,69	2 217 092,71
Liittymismaksut ja muut velat	161 273,26	132 676,03
Siirtovelat	1 562 457,12	1 030 617,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	29 504 883,02	29 517 111,29

9.4 Konsernituloslaskelma

	2022	2021
Toimintatuotot	10 647 092,22	10 937 904,67
Toimintakulut	-36 922 390,68	-34 590 272,89
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	22 899,46	14 926,13
Toimintakate	-26 252 399,00	-23 637 442,08
Verotulot	20 808 802,50	19 196 219,50
Valtionosuudet	7 933 314,00	7 974 051,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	4 633,04	845,56
Muut rahoitustuotot	91 155,24	132 027,57
Korkokulut	-61 760,04	-76 656,72
Muut rahoituskulut	623 502,42	-919 998,24
	657 530,66	-863 781,83
Vuosikate	3 147 248,16	2 669 046,59
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 714 702,35	-1 820 979,60
Satunnaiset erät	40,03	0,00
Tilikauden tulos	1 432 585,84	848 066,99
Tilinpäätössiirrot	77,42	69,51
Tilikauden verot	-22 942,41	-53 136,09

Laskennalliset verot	-1 543,84	-747,44
Vähemmistöosuudet	-41 705,42	-103 414,38
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 366 471,60	690 838,58

9.5 Konsernirahoituslaskelma

	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	3 147 288,16	2 669 046,60
Tilikauden verot	-22 942,41	-53 136,09
Tulorahoituksen korjauserät	-1 163 799,52	527 759,82
	1 960 546,23	3 143 670,33
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 320 288,03	-1 303 338,07
Rahoitusosuudet investointimenoihin	12 180,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	459 309,19	396 416,85
	-1 848 798,84	-906 921,22
Toiminnan ja investointien rahavirta	111 747,39	2 236 749,11
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainauksen vähennys	768,97	768,97
	768,97	768,97
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	372 496,67	343 999,65
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 529 722,94	-1 555 353,90
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-14 390,06	66 233,40
	-1 171 616,33	-1 145 120,85

Oman pääoman muutokset	-29 922,95	-66 029,12
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-2 047,64	-595,56
Vaihto-omaisuuden muutos	-8 433,17	-3 944,40
Saamisten muutos	720 706,51	-110 276,48
Korottomien velkojen muutos	672 964,78	-3 129,52
	1 383 190,48	-117 945,96
Rahoituksen rahavirta	182 420,16	-1 328 326,97
Rahavarojen muutos	294 167,56	908 422,15
Rahavarat 31.12.	4 421 394,74	4 127 227,17
Rahavarat 1.1.	4 127 227,17	3 218 805,03

9.6 Konsernitase

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	28 310 371,58	27 902 454,45
Aineettomat hyödykkeet	211 695,40	367 736,31
Aineettomat oikeudet	68 751,69	25 848,13
Muut pitkävaikutteiset menot	141 767,40	310 883,59
Ennakkomaksut	1 176,31	31 004,58
Aineelliset hyödykkeet	26 000 989,06	25 556 593,86
Maa- ja vesialueet	4 132 309,78	3 976 850,89
Rakennukset	14 845 255,09	15 650 664,89
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 996 366,72	4 519 548,85
Koneet ja kalusto	340 152,84	379 221,11
Muut aineelliset hyödykkeet	3 193,15	3 199,52
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	1 683 711,48	1 027 108,60

Sijoitukset	2 097 687,13	1 978 124,29
Osakkuusyhteisöosakkeet	205 257,90	69 224,06
Muut osakkeet ja osuudet	1 885 484,95	1 902 853,11
Muut saamiset	6 944,28	6 047,12
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	100 443,01	110 443,54
Valtion toimeksiannot	42 946,47	52 785,20
Muut toimeksiantojen varat	57 496,54	57 658,34
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 512 890,55	7 130 457,15
Vaihto-omaisuus	72 870,77	94 052,38
Aineet ja tarvikkeet	72 870,77	94 052,38
Saamiset	2 018 625,04	2 909 177,60
Pitkäaikaiset saamiset	285 414,29	547 132,82
Lainasaamiset	11 631,43	0,00
Laskennalliset verosaamiset	590,96	587,90
Muut saamiset	269 561,79	540 398,85
Muut siirtosaamiset	3 630,11	6 146,07
Lyhytaikaiset saamiset	1 733 210,75	2 362 044,77
Myyntisaamiset	1 004 140,39	1 166 682,41
Lainasaamiset	2 303,93	507,03
Laskennalliset verosaamiset	8,14	8,14
Muut saamiset	401 850,92	207 866,81
Siirtosaamiset	324 907,37	986 980,38
Rahoitusarvopaperit	27 239,51	9 266,99
Joukkovelkakirjasaamiset	7 146,92	9 266,99
Muut arvopaperit	20 092,59	0,00
Rahat ja pankkisaamiset	4 394 155,22	4 117 960,18
VASTAAVAA YHTEENSÄ	34 923 705,14	35 143 355,14

VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA	13 260 658,76	11 894 230,53
Peruspääoma	8 683 376,26	8 683 376,26
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	1 510,62	1 510,62
Arvonkorotusrahasto	2 254,36	2 220,30
Muut omat rahastot	1 635,98	1 713,41
Edell. tilikausien yli-/alijäämä	3 205 409,94	2 514 571,35
Tilikauden yli-/alijäämä	1 366 471,60	690 838,59
VÄHEMMISTÖOSUUDET	95 677,95	228 135,53
PAKOLLISET VARAUKSET	214 758,30	991 369,40
Muut pakolliset varaukset	214 758,30	991 369,40
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	114 938,42	126 986,59
Lahjoitusrahastojen pääomat	14 853,66	15 661,20
Muut toimeksiantojen pääomat	100 084,75	111 325,39
VIERAS PÄÄOMA	21 237 671,71	21 902 633,09
Pitkäaikainen	14 508 826,31	15 538 652,62
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 717 467,92	12 707 163,92
Lainat julkisyhteisöiltä	536,20	1 072,40
Lainat muilta luotonantajilta	1 140 731,24	1 172 090,99
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	1 649 236,83	1 656 850,06
Laskennalliset verovelat	854,13	1 475,25
Lyhytaikainen	6 728 845,40	6 363 980,48
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 320 464,90	1 458 708,89
Lainat julkisyhteisöiltä	536,20	500,45
Lainat muilta luotonantajilta	64 246,67	78 672,48
Saadut ennakot	3 203,12	2 040,29
Ostovelat	2 699 583,17	2 659 611,48

Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	262 167,66	238 184,77
Siirtovelat	2 360 925,48	1 908 635,61
Laskennalliset verovelat	17 718,20	17 626,51
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	34 923 705,14	35 143 355,14

10 Liitetiedot

10.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

10.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoön vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 29.10.2012 poistosuunnitelman muutoksen 1.1.2013 alkaen. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoön tai sitä alemmaan arvoon. Arvostuksen perustana on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotantoon.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemmaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaiset sisältää koronvaihtosopimuksen, joka on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on suojannut lainansa vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksella. Alkuperäinen sopimus on tehty toukokuussa 2015. Sen voimassaolo alkoi 13.5.2020 ja päättymispäivä olisi ollut 12.5.2045. Korkokustannusten alentamiseksi sopimusta on järjestelty marraskuussa 2020 uusiksi siten, että alkuperäinen sopimus on päätetty ennenaikaisesti. Sopimuksen tilalle on otettu uusi tehostettu koronvaihtosopimus, jonka voimassaolo alkoi 13.11.2020, päättyy 13.5.2045 ja laskennallinen pääoma on 5,0 miljoonaa euroa. Tehostetun koronvaihtosopimuksen lisäksi on otettu korkolattiasopimus, jonka alkamispäivä oli 13.11.2020 ja päättymispäivä on 13.11.2023. Tarkemmat tiedot on esitetty liitetietojen kohdassa Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt.

10.1.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa on jaettu poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset omaan pääomaan.

10.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6

Toimintatuotot	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Yleishallinto	988 271	833 791	924 213	774 916
Sosiaali- ja terveystoimet	7 583 885	8 090 683	53 462	58 975
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	848 616	919 604	848 616	919 604
Yhdyskuntapalvelut	1 056 467	928 952	1 056 467	929 126
Muut palvelut	169 853	164 876	169 853	164 876
Yhteensä	10 647 093	10 937 905	3 052 611	2 847 496

Liitetieto 7

Verotulot	2022	2021
Kunnan tulovero	18 518 480	17 036 640
Kiinteistövero	1 394 383	1 313 981
Osuus yhteisöverön tuotosta	895 940	845 599
Yhteensä	20 808 803	19 196 220

Liitetieto 8

Valtionosuudet	2022	2021
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 732 490	5 084 171
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	1 791 168	1 848 906
Opetus- ja kulttuuritoimen mukaiset valtionosuudet	-1 009 067	-940 658
Verotulomenetysten kompensatio	2 418 723	1 981 632
Yhteensä	7 933 314	7 974 051

Liitetieto 9

Palvelujen ostot	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	15 205 883	13 639 212
Muut palvelujen ostot	3 462 480	3 146 208
Yhteensä	18 668 363	16 785 420

Liitetieto 11

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöajan mukaan.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Omaisuuslaji	Poistomenetelmä	Poisto aika
Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmistot	Tasapoisto	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2 vuotta
Keskeneräiset aineettomat hyödykkeet	Ei poistoa	
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Rakennukset		

Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Muut rakennukset/talouksrakennukset	Tasapoisto	10 vuotta
Rakennusten peruskorjaukset/vanhana ostetut rakennukset	Tasapoisto	Hyödykkeen perusparannusmeno lisätään hyödykkeen poistamattomaan hankintamenuon ja poistetaan jäljellä olevan poistoaajan kuluessa, jollei erilliseen poistosuunnitelmaan ole erityistä syytä. Perusparannusmenon poikkeavaa poistoaikaa koskeva määrittely tehdään perusparannushankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen hankesuunnitelman yhteydessä.
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	15-20 %
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäännöspoisto	15-25 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäännöspoisto	20 %
Johtoverkostot ja laitteet		
Vedenjakeluverkosto	Menojäännöspoisto	8-10 %
Viemäriverkosto	Menojäännöspoisto	8-10 %
Kaukolämpöverkko	Menojäännöspoisto	15 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaisinlaitteet	Menojäännöspoisto	20 %
Puhelin- ja tietoliikenneverkko, keskusasema ja alakeskukset	Menojäännöspoisto	22 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	Menojäännöspoisto	20 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta

Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet		
Kuljetusvälineet ja autot	Tasapoisto	4 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut raskaat koneet/Kuorma-autot	Tasapoisto	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	Tasapoisto	5 vuotta
Mittauslaitteet ja optiset instrumentit	Tasapoisto	3 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 vuotta
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		
Keskeneräiset aineelliset hyödykkeet	Ei poistoa	
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	
Kuntayhtymäosuudet	Ei poistoa	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluiksi.

Liitetieto 12

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	197 025	181 145	0	0
Lisäykset tilikaudella	5 457	16 354	0	0
Vähennykset tilikaudella	21 572	474	0	0
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	180 910	197 025	0	0
Muut pakolliset varaukset 1.1.	794 344	2 260	792 266	0
Lisäykset tilikaudella	0	792 266	0	792 266

Vähennykset tilikaudella	760 496	182	758 851	0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	33 848	794 344	33 415	792 266

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	284 395	274 743	212 573	274 743
Rakennusten luovutusvoitot	118 472	22 228	118 472	22 228
Osakkeiden luovutusvoitot	742	211	0	0
Koneiden ja kaluston luovutusvoitot	79	221	0	0
Muut luovutusvoitot	17 721	0	0	0
Luovutusvoitot yhteensä	421 410	297 403	331 045	296 971
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	0	26 880	0	26 880
Rakennusten luovutustappiot	0	0	0	0
Osakkeiden luovutustappiot	0	923	0	0
Koneiden ja kaluston luovutustappiot	64	65	0	0
Muut luovutustappiot	55 036	0	0	0
Luovutustappiot yhteensä	55 100	27 868	0	26 880

Liitetieto 15

Osinkotuotot ja peruspääoman korkotuotot	2022	2021
Muut rahoitustuotot		
Osinkotuotot muista yhteisöistä	38 911	36 761
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	25 676	25 676
Muut rahoitustuotot	23 570	67 655
Yhteensä	88 157	130 093

10.3 Tasetta koskevat liitetiedot

10.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 19 – Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti

Aineettomat hyödykkeet	Muut pitkävaik. menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	91 243	91 243
Lisäykset tilikauden aikana	0	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0
Siirrot erien välillä	0	0
Tilikauden poisto	-49 036	-49 036
Poistamaton hankintameno 31.12.	42 206	42 206
Kirjanpitoarvo 31.12.	42 206	42 206

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennuk- set	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkoma- ksut ja kesk.er. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	3 871 260	12 536 238	4 329 615	19 418	632 755	21 389 286
Lisäykset tilikauden aikana	160 284	212 297	973 343	0	398 968	1 744 892
Rahoitus- osuudet tilikaudella	0	0	-12 180	0	0	-12 180
Vähennykset tilikauden aikana	-9 181	-41 528	0	0	0	-50 708
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0
Tilikauden poisto	-823	-836 073	-459 349	-11 257	0	-1 307 501
Arvonalennuk- set ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0
Poistamaton hankinta- meno 31.12.	4 021 541	11 870 935	4 831 429	8 161	1 031 723	21 763 789
Kirjanpito- arvo 31.12.	4 021 541	11 870 935	4 831 429	8 161	1 031 723	21 763 789

Maa- ja vesialueet	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	42 477	42 477	33 099	33 921
Muut maa- ja vesialueet	4 089 833	3 934 374	3 988 442	3 837 338
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 132 310	3 976 851	4 021 541	3 871 260

Sijoitukset	Kuntayhtymä osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet			
Hankintameno 1.1.	1 032 766	1 807 765	2 840 531
Lisäykset tilikauden aikana	0	5 473	5 473
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0
Hankintameno 31.12.	1 032 766	1 813 238	2 846 004
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 032 766	1 813 238	2 846 004

Liitetieto 21

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot, kuntayhtymät					
	Kotipaikka	Omistusosuus	Kunnan osuus omasta pääomasta	Kunnan osuus vieraasta pääomasta	Kunnan osuus tilikauden ali- /ylijäämästä
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	Tampere	0,68 %	1 468 975	4 613 453	-32 023
Pirkanmaan Liitto ky	Tampere	0,55 %	9 139	26 562	-244
Tampereen kaupunkiseudun ky	Tampere	1,13 %	7 056	4 556	2

Liitetieto 23

Saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä sekä muilta omistusyhteisyyhteisöiltä	2022	2021
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä		
Siirtosaamiset	25 676	25 676
Yhteensä	25 676	25 676

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	25 676	26 034	25 676	25 676
Kelan korvaus työterveyshuollosta	50 656	62 777	50 656	48 403
Yhteistoiminta-alueen ja pelastuslaitoksen palautus	0	774 645	0	774 645
Pirkan opiston palautus	18 424	22 158	18 424	22 158
Muut tulojäämät	230 151	101 366	156 498	52 739
Yhteensä	324 907	986 980	251 254	923 621

10.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot**Liitetieto 25**

Oma pääoma	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	8 683 376	8 683 376	8 683 376	8 683 376
Lisäykset/Vähennykset	0	0	0	0
Peruspääoma 31.12.	8 683 376	8 683 376	8 683 376	8 683 376
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 1.1.	1 511	1 511	0	0
Lisäykset/Vähennykset	0	0	0	0
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 31.12.	1 511	1 511	0	0
Arvonkorotusrahasito 1.1.	2 220	2 220	0	0
Lisäykset/Vähennykset	34	0	0	0
Arvonkorotusrahasito 31.12.	2 254	2 220	0	0

Muut omat rahastot 1.1.	1 713	1 793	0	0
Lisäykset/Vähennykset	-77	-80	0	0
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 636	1 713	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	3 205 411	2 514 572	2 761 595	2 273 796
Ed. tilikausien ylijäämän muutos	0	0	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	3 205 411	2 514 572	2 761 595	2 273 796
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 366 472	690 839	1 362 247	487 799
Yhteensä	13 260 659	11 894 231	12 807 219	11 444 972

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat, myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 826 672	4 813 338
Yhteensä	3 826 672	4 813 338

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä esitetään velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2028 tai sen jälkeen.

Liitetieto 29

Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksu	180 910	197 025	0	0
Muut pakolliset varaukset	33 848	794 345	33 415	792 266
Yhteensä	214 758	991 369	33 415	792 266

Liitetieto 31

Maksuvalmiuden kannalta merkittävät sekkilimiitit	2022	2021
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.	500 000	500 000
siitä käyttämättä oleva määrä	500 000	500 000

Liitetieto 32

Liittymismaksut ja muut velat	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut velat yhteensä				
Siirto- ja palautuskelpoiset liittymismaksut	1 644 140	1 644 140	1 644 140	1 644 140
Muut velat yhteensä	5 097	12 710	0	0
Yhteensä	1 649 237	1 656 850	1 644 140	1 644 140

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	271 013	114 301	248 658	98 581
Menojäämät				
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	1 589 884	1 476 085	969 506	809 759
Korkojaksotukset	16 784	22 675	9 090	17 277
Muut menojäämät	483 244	295 575	335 204	105 000
Yhteensä	2 360 925	1 908 636	1 562 457	1 030 617

10.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 34 - 35

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	74 011	33 285	0	0
Vakuudeksi annetut kiinteistökiinnitykset	219 546	158 481	0	0
Vakuudeksi annetut yritysikiinnitykset	0	108 560	0	0
Muut omasta puolesta annetut vakuudet	2022	2021	2022	2021
Kiinteistökiinnitykset	10 178	10 178	0	0
Panttaussitoumukset	0	169	0	0

Liitetieto 38

Vuokra- ja leasingvastuut	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Tilojen vuokravastuut	2 534 803	2 629 149	1 544 591	1 491 117
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	324 091	293 257	290 733	244 193
Vuokravastuut yhteensä	2 858 894	2 922 407	1 835 324	1 735 311
siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	368 205	420 479	229 842	214 198

Liitetieto 40

Muut kunnan antamat vastuusitoumukset	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 033 053	1 421 213	1 033 053	1 033 053
Jäljellä oleva pääoma	171 217	512 827	171 217	226 156

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2022	2021
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	33 643 827	30 875 648
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	19 456	20 225

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet	4 132 800	3 018 000	4 132 800	3 018 000
Sopimukseen liittyvät lunastusvelvoitteet	0	93 192	0	0
Potilasvakuutusvastuu	0	0	0	0
Arvonlisäveron palautusvastuu	15 217	17 978	0	0

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Koronvaihtosopimus, tehty suojaustarkoituksessa				
Pääoma	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Sopimusta on muutettu tilikaudella 2020. Sopimuksen alkamispäivä 13.11.2020				
Sopimuksen päättymispäivä 13.5.2045				
Vaihtuva korko: 6 kk Euribor				
Mikäli korkojaksolle määritelty viitekorko alittaa tai on yhtä suuri kuin 2,50 % p.a., korkojakson korko on 1,55 % p.a., muutoin viitekorko vähennettynä 0,95 prosenttiyksiköllä.				
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-61 879	-1 584 531	-61 879	-1 584 531
Edellä mainittuun koronvaihtosopimukseen liittyvä määräaikainen korkolattiasopimus				

Sopimuksen alkamispäivä 13.11.2020				
Sopimuksen päättymispäivä 13.11.2023				
Vaihtuva korko: 6 kk Euribor				
Mikäli korkojaksolle määritelty viitekorko alittaa 0,00 % p.a., pankki maksaa kunnalle koronmaksupäivänä toteutushinnan ja viitekoron erotuksen.				
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1	40 757	1	40 757
Korkosuojauksiin liittyvät johdannais sopimukset, PSHP	952 242	1 053 989	0	0
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	165 267	-27 889	0	0

Kunnan koronvaihtosopimus on tehty vaihtuvakorkoisten lainojen koron suojaamistarkoituksessa. 31.12.2022 kunnalla oli vaihtuvakorkoista lainaa 2 300 000 euroa, joten koronvaihtosopimuksesta 54 % ei ole ollut suojaava per 31.12.2022. Korkojohdannaisen käyvästä arvosta 54 %:a (-33 414,50 euroa) on kirjattu kuluksi ja pakolliseksi varaukseksi.

Mikäli korkojaksolle määritelty viitekorko alittaa tai on yhtä suuri kuin 2.50 % p.a., korkojakson korko on 1.55 % p.a., muutoin viitekorko vähennettynä 0.95 prosenttiyksiköllä.

10.5 Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2022	2021
Yleishallinto, elinkeinotoimi	12	12
Tukipalvelut	26	25
Sivistystoimi	156	145
Tekninen toimi, rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	11	11
Yhteensä	205	193

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2022	2021
Keskusta	1 013	1 395
Kokoomus ry Vesilahti	2 786	2 663
Lempäälän-Vesilahden KD	562	542
Pirkanmaan vihreä liitto	554	602
Perussuomalaiset	732	430
SDP	468	381
Yhteensä	6 115	6 013

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot	2022	2021
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	9 739	8 506
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	5 203	1 060
Muut palkkiot		433
Yhteensä	14 943	9 999

Liitetieto 46 - Tiedon kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Kunnan luottamushenkilöissä on yritystoiminnassa mukana olevia henkilöitä. Kaikki mahdolliset hankinnat tehdään tavanomaisilla ehdoilla ja hankintalokia ja kunnan hankintaohjeita noudatetaan.

Kunnanjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus.

11 Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen eriytetty tilinpäätös ja muut eriytetyt laskelmat

11.1 Toimintakertomus

Vesilahden vesi- ja viemärlaitos on luonteeltaan kirjanpidollinen taseyksikkö, joka on eriytetty kunnan kirjanpidossa. Taseyksikkö noudattaa tasejatkuvuutta ja se pidetään kuitenkin talousarviossa kunnan muiden tehtävien yhteydessä.

Vesi- ja viemärlaitoksen tavoitteena on turvata kuntalaisille hyvä ja laadukas juomavesi sekä varmistaa ympäristön puhtaus pumppaamoiden toiminnalla ja toimittamalla jätevesi asianmukaiseen käsittelyyn Lempäälään. Vesi- ja viemärlaitoksen toiminta oli rauhallista, talousvesiputkiston vuotoja ei Vesilahden kunnan vesi- ja viemärlaitoksen verkostossa vuoden aikana ollut ja korjauksia ei jouduttu suorittamaan kiireellä.

Talous

Lempäälän Vesi Oy:n ja Vesilahden kunnan välisen operointisopimuksen mukaisesti Lempäälän Vesi saa Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen liittyjien perusmaksut ja käyttömaksut sekä vastaavasti vastaa verkostosta aiheutuvat ylläpitokustannukset. Vesilahden vesi- ja viemärlaitos saa verkostosta sopimuksen mukaisesti vuokraa sekä uusien liittyjien liittymismaksut. Liittymismaksuja kertyi vuonna 2022 157 776,66 euroa, mikä on määrällisesti 31 talousveteen liittyjää ja 29 jätevedeen liittyjää. Verkoston vuokraa ei saatu vuoden aikana sopimuksen mukaisesti. Syynä on Vesilahden verkoston hintojen tarkastaminen, mitä ei saatu suoritettua vuoden 2022 aikana. Sopimuksen mukaisesti vuokran määrä on 155 000 euroa vuodessa ja vuonna 2022 vuokraa laskutettiin 105 000 euroa.

Palveluiden ostoon käytettiin 16 194,85 euroa. Palveluiden ostot sisälsivät vesi- ja viemärlaitoksen taloustarkastelun kustannuksia sekä vesihuollon mallinnus- ja yleissuunnitelmatarkasteluja. Vesi- ja viemärlaitoksen tulojen ja menojen jälkeen vesi- ja viemärlaitoksen tulos on 40 199,23 euroa ylijäämäinen.

11.1.1 Hallinto ja organisaatio

Vesilahden vesi- ja viemärlaitos on kunnan omistama vesi- ja viemärlaitos ja kuuluu osaksi Vesilahden kuntaa. Vesi- ja viemärlaitoksen asiat päätettiin Vesilahden kunnan teknisessä lautakunnassa ja on osa teknisen toimen yksikköä. Toimintaa myös ohjaa vuoden 2018 lopussa kirjoitettu sopimus Vesilahden kunnan vesihuollon operoinnista, minkä mukaisesti toiminnan vastuu on Lempäälän Vesi Oy:llä. Vesilahden vastuulle jää uusien verkostojen investointi ja verkoston ylläpito investoinnit.

Henkilöstö

Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksella ei ole vakituista henkilöstöä. Lempäälän vesi hoitaa omalla henkilöstöllään verkoston operointiin liittyvät työt. Vesilahden verkostojen suunnittelu hoidetaan ostopalveluina ja verkoston rakennuttamisen tehtäviä hoitaa kunnan tekniset palvelut.

11.1.2 Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa

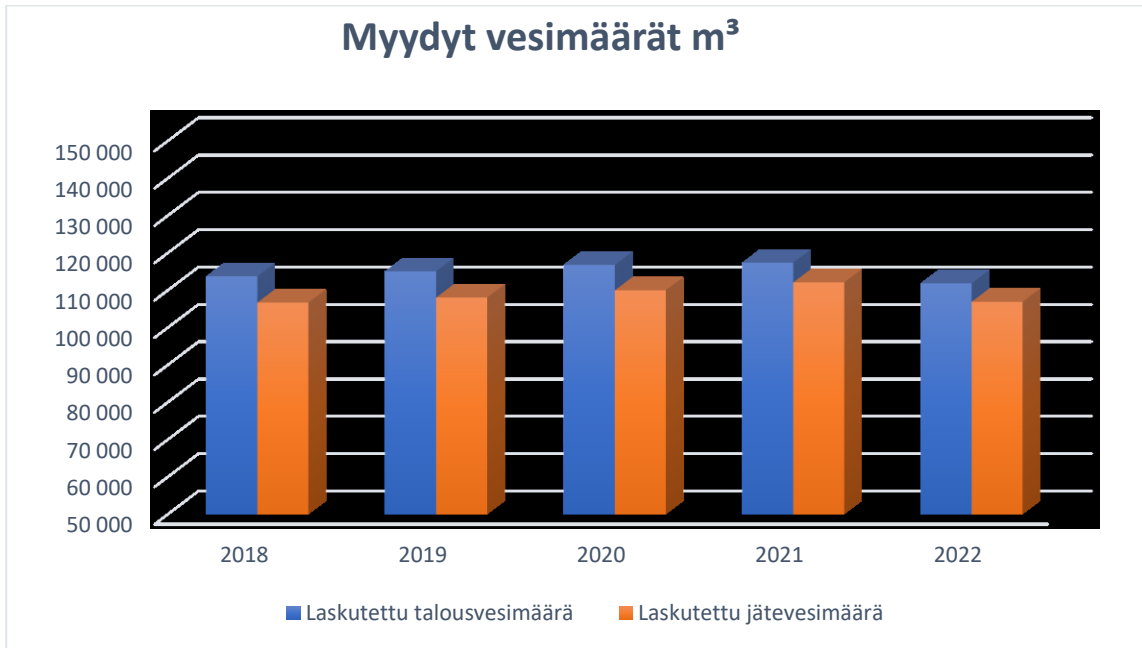
Vuoden 2022 aikana Vesilahdessa rakennettiin kunnallistekniikkaa Ämmänhaudanmäen, palvelukeskusalueen sekä Suomelan asemakaava-alueille. Lisäksi vuoden 2022 aloitettiin kunnallistekniikan suunnitteluprojektit Metsämantereen sekä Järvenrannan asemakaava-alueille.

Länsi-Narvan vesihuolto-osuuskunnan liittämistä Vesilahden vesi- ja viemärlaitokseen käytiin alustavia neuvotteluja ja lopullinen kauppa osuuskunnan ja kunnan välillä on tarkoitus tehdä vuoden 2023 aikana.

Vuoden 2022 aikana päätettiin vesi- ja viemärlaitoksen käyttö- ja perusmaksujen korotuksista. Uusi taksa astuu voimaan 1.2.2023. Käyttömaksuihin tehtiin n. 3 % korotukset ja perusmaksuihin n. 10 % korotukset. (KH 28.11.2022 §195)

Laskutetun talousveden määrä tippui vuodesta 2021 n. 5 %.

		2018	2019	2020	2021	2022
Vesilaitos	Laskutettu talousvesimäärä	113 723	115 069	116 791	117 378	111 822
Vesilaitos	Laskutettu jätevesimäärä	106 678	108 032	109 976	112 080	106 894

11.1.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vesi- ja viemärlaitoksen talouteen tulee tulevaisuudessa kiinnittää huomiota. Taloudesta on tehty mallinnus, johon on huomioitu tulevaisuuden investoinnit, liittymismaksut ja verkostosta saatava vuokra. Suuret investointimäärät nostavat vesi- ja viemärlaitoksen poistoja tulevaisuudessa. Poistojen suuret määrät nostavat vesi- ja viemärlaitoksen poistoja korkeampaa verkostovuokraa ja tasaisen määrän vesi- ja viemärlaitoksen uusia liittyjiä. Operointisopimukseen on kirjattu vesihuoltomaksujen määräytyvän Vesilahden alueella sovittavalle kertoimella Lempäälän maksuista. Kertoimet on ollut tarkoitus määrittää sopeutumiskauden loppuun mennessä ja viedä päätettäväksi Vesilahden kunnanvaltuustoon. Kertoimien määrittäminen on tarkoitus tehdä vuoteen 2025 mennessä.

Vesilahden viemäriverkoston laskuttamattoman jäteveden osuus vuonna 2022 oli 41,1 % (2021 35,21 %). Korkeaan vuotoprosenttiin tulee kiinnittää tulevaisuudessa huomiota ja lähteä korjaamaan verkostossa olevia vuotoja laskuttamattoman veden määrän pienentämiseksi ja viemäriverkoston kapasiteetin vapauttamiseksi tulevaisuuden tarpeisiin.

Vesi- ja viemärlaitoksen toiminta-alueiden päivittäminen on käynnistetty vuonna 2022 yhteistyössä Lempäälän Vesi Oy:n kanssa. Toiminta-alueen päivityksestä on saatu lausunnot muilta viranomaistahoilta ja toiminta-alueen päivitykset käsitellään kunnan päätöksentekokoelimityksissä vuoden 2023 alkupuolella.

Vesi- ja viemärlaitoksen huoltovarmuuden ja verkoston riittävyyden tarkasteluun verkostoa on mallinnettu. Mallinnuksessa on haasteellisia alueita vesihuollon näkökulmasta. Tämä rajoittaa alueiden käyttöä ja saattaa tulevaisuudessa nousta ongelmaksi, mikäli asemakaava-alueet merkittävästi laajenevat. Verkoston kapasiteetin parantamista tulee yhdessä kaavoituksen aikataulutuksen kanssa viedä eteenpäin.

Vesilahdella on käynnissä Vesilahdentien eteläinen osayleiskaavoitus. Kaavoituksen yhteydessä tulee tarkastella riittävän aikaisin vesihuollon riittävyys sekä kapasiteetti alueelle.

11.1.4 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä vesi- ja viemärlaitoksen muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Pitkä kuiva kausi ja vesivarantojen yllätyksellinen vähentyminen ovat Vesilahden vesihuollolle merkittävä riski. Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksella ei ole omaa vesilähdettä, eikä varavesisäiliötä. Vesi- ja viemärlaitos on Lempäälän veden ja Hämeenlinnan seudun kautta tulevan veden varassa. Vesivarantojen varmuuden varmistamiseksi Vesilahden kunnan Vesi- ja viemärlaitos on mukana Eteläisen Pirkanmaan vesihuollon toimintavarmuus ja varavesiyhteydet työssä. Tarkoituksena Lempäälän, Vesilahden, Tampereen, Valkeakosken ja HS-veden alueilla vesihuoltolaitosten toimintavarmuuden varmistaminen ja parantaminen

11.1.5 Tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä keskeisistä johtopäätöksistä

Selonteko sisäisen valvonnan, riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä on kunnan varsinaisen tilinpäätöksen yhteydessä.

11.1.6 Ympäristötekijät

Lempäälän vesi toimittaa Vesilahdelle yhdessä HS-veden kanssa talousveden. Vesilahden verkostosta otetaan talousvesinäytteet suunnitelmallisesti. Juomavedelle annetut määräykset toteutettiin vuoden aikana jokaisessa talousvesinäytteessä. Pumppaamoiden toimintaa valvottiin vuodenaikana säännöllisesti ja riskiä on saatu vähennettyä pumppaamoiden saattamisella automaatioon sekä säännöllisillä huoltotoimilla.

11.2 Talousarvion toteutuminen

11.2.1 Käyttötalouden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

	TP 2021	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	Jäljellä	Tot %
Toimintatuotot							
Myyntituotot	136 403,73	60 000	0	60 000	157 776,66	-97 777	263
Muut toimintatuotot	105 000,00	105 000	0	105 000	105 000,00	0	100
Toimintatuotot yht.	241 403,73	165 000	0	165 000	262 776,66	-97 777	159
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-1 985,03	0	0	0	0	0	0
Palkat ja palkkiot	-1 649,61	0	0	0	0	0	0
Henkilösivukulut	-335,42	0	0	0	0	0	0
Eläkekulut	-282,25	0	0	0	0	0	0
Muut henkilösivukulut	-53,17	0	0	0	0	0	0
Palvelujen ostot	-8 057,63	-50 500	0	-50 500	-15 123,71	-35 376	30
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-831,56	0	0	0	-1 848,30	1 848	0
Muut toimintakulut	-1 990,34	0	0	0	-223,61	224	0
Toimintakulut yht.	-8 894,50	-50 500	0	-50 500	-17 195,62	-33 304	34
Toimintakate	232 509,23	114 500	0	114 500	245 581,04	-131 081	214
Vuosikate	232 509,23	114 500	0	114 500	245 581,04	-131 081	214

Suunnitelman mukaiset poistot	-210 248,96	-230 400	0	-230 400	-205 381,81	-25 018	89
Tilikauden tulos	22 260,27	-115 900	0	-115 900	40 199,23	-156 099	-35

Vastuhenkilö: Tekninen palvelupäällikkö

Toimintaympäristö:

Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen operoinnista on sovittu yhdessä Lempäälän veden kanssa. Vesilahden kunnanvaltuusto on hyväksynyt 26.3.2018 vesihuoltolaitosta koskevan operointisopimuksen sopeutumiskauden ajaksi. Operointisopimus käsitellään uudelleen Vesilahden kunnan päätöksenteko elimissä. Operointisopimuksen mukaan vesi- ja viemärlaitoksen toiminnasta vastaa Lempäälän Vesi Oy. Lempäälän vesi vastaa Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen toiminta-alueella laatuvaatimukset täyttävän käyttöveden määrällisen saatavuuden ja huolehtii viemäriveresien poisjohtamisesta ja asianmukaisesta käsittelyn kustannuksineen. Vesilahti vastaa uusien kaava-alueiden vesihuoltolinjojen suunnittelusta ja rakennuttamisesta. Lisäksi Vesilahti vastaa verkoston ja kiinteän omaisuuden kunnosta saneeraussuunnitelman mukaisesti.

Kehittämiskohteet 2022:

Viemäriverkoston suunnitelmallinen saneerauksen aloittaminen.
Talousvesiverkoston saneeraussuunnitelma.

Toiminnalliset tavoitteet:

Vesi- ja viemärihuoltolaitokselle ei ole järkevää asettaa toiminnallisia tavoitteita. Lempäälän vesi hoitaa Vesilahden vesi- ja viemärlaitoksen operoinnin, lisäksi toiminnan päätavoitteet tulevat lainsäädännöstä. Lain mukaan tavoitteena on turvata sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi terveydellisesti ja muutoinkin moitteetonta talousvettä sekä terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemärointi.

Informatiiviset tunnusluvut:

Vesihuoltolaitos

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Putkistomäärät (m)	69,5	70,3	70,2
Putkirikot (kpl)	0	0	0
Saneerattu putkisto (m)	0	0	0
Hukkavesi %	8,7	3	8,2
Liittyneiden kiinteistöjen määrä	953	940	950

Viemärlaitos

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Putkistomäärät (m)	69,5	74,4	72,6
Putkirikot (kpl)	0	0	0
Saneerattu putkisto (m)	0	30	0
Hukkavesi %	32,96	33	41,1
Jätevedenpump- paamoiden määrä	35	33	36
Liittyneiden kiinteistöjen määrä	886	880	873

Henkilöstö:

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Vesi- ja viemärlaitos			
Vakituiset	0	0	0
Määräaikaiset	0	0	0

11.3 Tilinpäätöslaskelmat

11.3.1 Vesi- ja viemärlaitoksen tuloslaskelma

	TP 2022	TP 2021
Toimintatuotot		
Myyntituotot	157 776,66	136 403,73
Muut toimintatuotot	105 000	105 000,00
	262 776,66	241 403,73
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	0	-1 985,03
Palkat ja palkkiot	0	-1 649,61
Henkilösivukulut	0	-335,42
Eläkekulut	0	-282,25
Muut henkilösivukulut	0	-53,17
Palvelujen ostot	-15 123,71	-8 057,63
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 848,30	-831,56
Muut toimintakulut	-223,61	-1 990,34
	-17 195,62	-8 894,50
Toimintakate	245 581,04	232 509,23
Vuosikate	245 581,04	232 509,23
Suunnitelman mukaiset poistot	-205 381,81	-210 248,96
Tilikauden tulos	40 199,23	22 260,27

11.3.2 Vesi- ja viemärlaitoksen tase

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	3 828,23	38 908,96
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 263 918,98	2 434 220,06
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	363 349,41	363 349,41
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	135 326,71	135 326,71
	2 766 423,33	2 971 805,14
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	434 352,75	540 236,35
Siirtosaamiset	413 695,59	0,00
	848 048,34	540 236,35
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 614 471,67	3 512 041,49

VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	1 435 589,31	1 435 589,31
Edell. tilikausien yli-/alijäämä	-1 276 694,59	-1 298 954,86
Tilikauden yli-/alijäämä	40 199,23	22 260,27
	199 093,95	158 894,72
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Korottomat velat kunnalle	1 480 595,99	1 480 595,99

Liittymismaksut ja muut velat	1 644 139,83	1 644 139,83
	3 124 735,82	3 124 735,82
Lyhytaikainen		
Ostovelat	263 669,80	264 256,92
Liittymismaksut ja muut velat	26 972,10	-35 845,97
	290 641,90	228 410,95
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 614 471,67	3 512 041,49

11.4 Muut eriytetyt laskelmat

Muita eriytettyjä laskelmia voivat olla esimerkiksi kilpailulain §30 d:n edellyttämä tuloslaskelma kunnan taloudellisesta toiminnasta, joka tapahtuu kilpailutilanteessa markkinoilla. Kilpailulain edellyttämän tuloslaskelman yhteydessä esitetään myös lain edellyttämä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista. Pienimuotoinen toiminta (liikevaihto alle 40 000 euroa vuodessa) rajataan eriyttämivelvollisuuden ulkopuolelle.

Vesilahden kunnan toiminta ylitti pienimuotoisen toiminnan rajan vain hieman. Kunnalla oli kolme kiinteistöä (Ristiveräjä, Suomelan halli ja Tapola), jossa oli yritysвуokralainen ja lisäksi kunnalla oli mahdollisuus henkilöstöruokailuun (Terveyskeskuksen ravintokeskus). Erillistä eriytettyä tuloslaskelmaa ei ole laadittu. Ohessa on kuitenkin esitetty pääpiirteet toimitilojen vuokraamisen ja henkilöstöruokailun tulosvaikutuksesta:

- Vuokratuotot ja henkilöstöruokailun tuotot olivat vuonna 2022 yhteensä 47 487 euroa.
- Vuokrattaviin kiinteistöihin kohdistuvat suorat kulut olivat vuonna 2022 yhteensä 40 390 euroa
  - o Kiinteistöjen kustannuspaikoille on kirjattu kaikki kustannukset ml. teknisten palveluiden hallinnon kustannukset
  - o Vuokralaskutus ja maksujen valvonta tapahtuu kunnan keskushallinnossa. Kunnassa ei ole määritetty keskimääräisiä palveluihin liittyviä hallinnon kustannuksia.
- Henkilöstöruokailun hinnoittelu perustui verohallinnon antamiin vuosittaisiin ohjeisiin, joiden perusteella kunnanhallitus päättää ateriainnoista.
- Henkilöstöruokailun tuottamiseen liittyviä keskimääräisiä ateriakustannuksia ei ole laskettu johtuen tukipalveluissa tapahtuneesta organisaatiomuutoksesta. Henkilöstöruokailun laskutus tapahtuu vuokralaskutuksen tapaan keskushallinnossa. Kunnassa ei ole määritetty keskimääräisiä palveluihin liittyviä hallinnon kustannuksia.

Tili	TA 2022	TA muutos	TA+MTA	TP 2022	TP 2021
3060 Muut liiketoiminnan tuotot	0	0	0	15 985	13 132
3420 Muiden rakennusten vuokrat	35 200	0	35 200	31 502	35 810
Vuokratuotot ja henkilöstöruokailut yht.	35 200	0	35 200	47 487	48 942
Toimintakulut	-13 390	0	-13 390	-26 969	-24 271
7130 Poistot rakennuksista	-14 041	0	-14 041	-13 421	-13 421
Vuokrattavien kiinteistöjen kulut yht.	-27 494	0	-27 494	-40 390	-37 692

Vuoden 2022 tilinpäätökseen on korjattu myös vuoden 2021 tilinpäätöksen luvut, koska vuodelta 2021 oli jäänyt puuttumaan mm. Tapolan vaikutukset.

12 Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT JA TOSITELAJIT

Kirjanpitokirjat

Kirjanpitokirjat	Säilytys	
Pääkirja	atk-tuloste	10v
Päiväkirja	atk-tuloste	10v
Käyttöomaisuus kirjanpito	atk-tuloste	10v
Ostoreskontra	atk-tuloste	10v
Myyntireskontra	atk-tuloste	10v
Palkkakirjanpito	atk-tuloste	10v
Palkkakortit	atk-tuloste	pysyvästi
Tilinpäätös	atk-tuloste	pysyvästi
Tase-erittelyt	atk-tuloste	10v

Tositelajit

Tositelaji	Nimi	Alkunro	Loppunro
30	Pankkitositteet	1	253
32	Ostolaskut P2P	1	5719
34	Hyvitysten kohdistus OSRE	1	4
35	Ostolaskujen maksut	1	255
37	Ostolaskut, maks. palautukset	1	19
40	Myren viitesuoritukset	1	248
41	Myre käsintallennetut suoritukset	1	27

42	Intime yleislaskutus	1000777	1001964
44	Intime Web-laskutus hetilasku	1000839	1001298
46	Viitesuoritukset/Perintätsto	1	86
53	Varhaiskasvatus	5301730	5303527
73	Rakennusvalvonta	7300185	7300378
77	SIS Web-muistiotositteet	1	90
80	Web-muistiotosite	1	216
82	Matkalaskut M2	1	52
84	Palkkatositteet	1	29
85	Luottotappiot	1	25
86	Hyvitysten kohdistus MYRE	1	20
87	Sumu-poistot	1	10
93	Sisäisenlaskennan laskennalli	2003510	12003510
95	Jaksotukset	1	1106
96	Kirjanpidon tulos	1	12
97	Kirjanpidon tulos laskennallin	1	12
98	Sisäisenlaskennan tulos	1	12
99	Sisäisen laskennan tulos laske	1	12

13 Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja merkinnät

Vesilahdessa maaliskuun 27. päivänä 2023

Vesilahden kunnanhallitus

Kristiina Pispala, pj

Ari Perämaa, vpj

Harri Penttilä

Anu Graichen

Aino-Riikka Simula

Susanna Suoniemi

Harri Tapanainen

Tuomas Hirvonen
kunnanjohtaja

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Vesilahdessa   päivä   kuuta 2023

BDO Audiator Oy

vesilahti

Vesilahden kunta

Lindinkuja 1

37470 Vesilahti

03 5652 7500

www.vesilahti.fi